

Samvirke

NR. 5, 1958
15. MARTS

● HVAD BETYDER DET „A.m.b.A.“, der som regel står bag efter Andelsbankens firmanavn? Er det ikke noget med begrænset ansvar? Og betyder det – i så fald – at banken har begrænset ansvar over for indskyderne?

– EN INDLÅNSKUNDE.

♣ „A.m.b.A.“ betyder „Andelsselskab med begrænset Ansvar“. Det vil dog ikke sige, at banken har begrænset ansvar over for sine indskydere, men at Andelsbankens andelshavere over for banken – nøjagtig som aktionærerne over for deres aktieselskab – kun er økonomisk ansvarlige med den kapital – her andelskapital – hvormed de er medejere af banken. Andelshaverne hæfter med andre ord ikke for bankens forpligtelser med noget beløb ud over det, for hvilket de ejer andele.

For vore indlånskunder er det især af interesse, at deres indskud i Andelsbanken er sikret, ikke alene ved andelskapitalen på 40 millioner kroner, men tillige ved bankens reservekapital, altså i alt et beløb på 80 millioner kroner.

Drejer det sig om penge-

● KAN MAN KØBE AKTIER I ANDELSBANKEN? spørger „EN GAMMEL KUNDE“.

♣ Deres spørgsmål kan forstås på 2 måder. For at være på den sikre side giver vi Dem derfor to svar:

1. De kan selvfølgelig i Andelsbanken ligesom i andre banker købe og sælge de obligationer og aktier, som omsættes på Københavns Fondsbørs. Banken har en sagkyndig børsmedarbejder, der hver dag går på børsen for at afvikle de købs- og salgsordrer, som vort hovedkontor har modtaget fra – bl. a. – afdelingerne rundt omkring i landet.

2. Men Deres problem er måske snarere, om De kan blive andelshaver i Andelsbanken, altså om De kan blive medejer af banken ved at købe *andele* i denne – *ikke aktier*, idet banken er opbygget på andelsbasis og ikke som et aktieselskab.

Vi kan med det samme sige, at det kan De. Enhver, der måtte ønske det, kan tegne andele i Andelsbanken. Vi vil i næste nummer bringe en mere fyldestgørende besvarelse; men ønsker De ikke at vente så længe, kan De blot henvende Dem i vort hovedkontor eller på en af vore 139 andre pladser landet rundt, hvor De vil kunne få nærmere besked om reglerne for køb og besiddelse af andele.

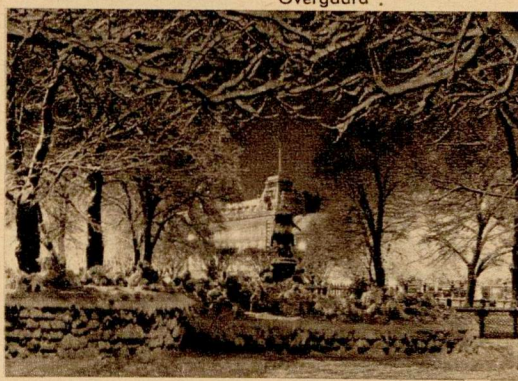
tal med

ANDELSBANKEN

LANDET RUNDT

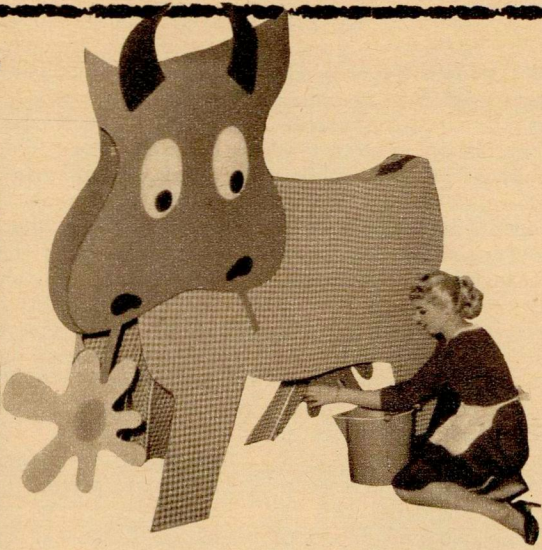
NYT HJEM. - Kutteren H 151 ligner så mange andre danske fiskerfartøjer. Indtil for kort tid siden bar den imidlertid polske kendsingsmærker, indtil ejeren Henryk Trzaskowski, hans hustru, deres 16-årige søn og bedstemanden flygtede til Danmark, hvor de har fået politisk asyl og har slået sig ned i Gilleleje. Det er i haven her, kutteren er fotograferet, og derunder hygger ægteparret Trzaskowski sig i kahytten. Inden ægteparret kunne gå i gang med fiskeriet, måtte en række formelle vanskeligheder ryddes af vejen; bl. a. med hensyn til kutterens officielle indregistrering.

SNEIDYL. - Det var ikke sjovt, da det voldsomme snefald i sidste måned næsten kvalte landet. Men malerisk så sneen ud som nu på billedet her fra Kongens Nytorv i København.

PR. TØMMERFLADE I SKOLE. - Gårdejer Høj, Høed i Nordvestsjælland, var absolut ikke begejstret, da tøbruddet satte 10-15 tdr. land af hans jord under vand. Hans to sønner morede sig derimod udmærket; de byggede en tømmerflåde og sejlede bl. a. hver dag tværs over „søen“ for at spare flere kilometer skolevej.

MALKEUNDERVISNING.
- Jeg må vist hellere vise, hvordan man gør, sagde formanden for De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation, proprietær S. Overgaard, da den unge skuespillerinde Lis Adelvard under optakten til mejeribrugets store propaganda-fremstød skulle „malke“ propaganda-koen Caroline. Til højre giver dansk mejeribrugs førstemand malkeundervisning, og herover ses malkepigen Lis Adelvard, der nu kan smykke sig med titlen: „Elev af Søren Overgaard“.

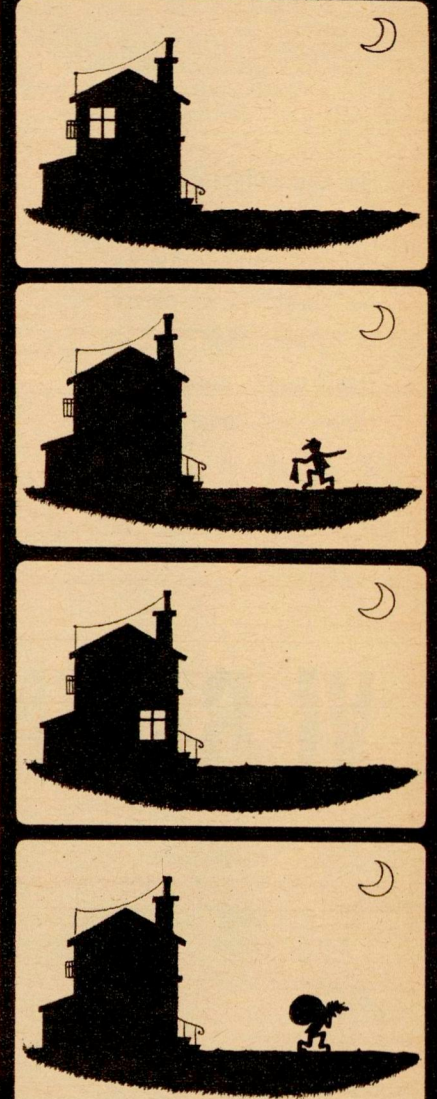

TE ER GODT. - Konsulent G. Johnsen, Vejle, skænker te for sine kyllinger. En portion stærk te er et godt middel til kyllinger med mavepine.

LÆKRE SKIND. - Midt i denne måned holdes pelsauktion i København. Danmark har en stor pelseksport; ved sidste auktion købte USA for 12 mill. kr.

Lyset, der sluktes...

Lyset, der sluktes...
Som regel er indbrudstyre så hensynsfulde at bryde ind hos naboen... men det er jo menneskeligt at fejle. De kan i alle tilfælde sove trygtere, når De har Deres værdier dækket under en god forsikring: En fordelagtig HUSSTANDS-FORSIKRING fra Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring. Den dækker brand, tyveri og vandskade på indbo, penge, cykler m. m. og omfatter til-lige familieansvarsforsikring.

FORSIDEN
Det, at vi om morgenen kan finde den friske mælk udenfor entrédøren, er en af de små bekvemmeligheder, vi oftest betragter som en selvfølge. Men ikke desto mindre en bekvemmelighed, vi nødtigt giver afkald på. Derfor fortjener den unge fyr på forsiden en venlig tanke, fordi han sammen med tusinder af andre unge har stor andel i, at vi kan stille vækkeuret til at ringe ti minutter senere.

Det kan undertiden være skraft nok med, hvad vi ved om de varer, vi køber. Men om de penge, vi betaler med, ved de fleste endnu mindre. Artiklen her fortæller lidt om danske pengesedler

INFLATION skaber mange problemer. For de fleste af os er det vel mest i genren: *Hvor bliver pengene dog af.* Men Nationalbankens folk har i tilgift problemet: *Hvordan bliver vi dog af med pengene?* De gamle sedler, som skal tages ud af omløbet, flyder nemlig tilbage til Nationalbanken i en så hastigt stigende strøm, at man ligefrem har måttet skifte teknik for ikke at drukne i forslidte 10- og 100 kr.-sedler.

I det sidste par generationer har de danske pengesedlers autoriserede endestation været en *hollænder*, d. v. s. et apparat, hvori papirpengene dels opløstes, dels bearbejdedes med roterende knive og omdannedes til en tyndtflydende papirmasse, der kunne løbe lige ud i kloaksystemet. Dens kapacitet blev imidlertid for lille, så nu er man gået over til at *brænde* seddelpengene. Bare for at blive af med dem.

Nationalbanken hemmelighol-

skulle kunne tage en tur til, så det er en temmelig medtaget stak papir, der går til destruktio-

Det er i selve Nationalbankkomplekset ved Holmens Kanal i København, man lader disse formuer gå op i røg – dog ikke i varmeanlægget, men i en specialbygget ovn med flere forbrændingskamre og sikkerhedsnet for skorstenen. Det er altså formålsløst at lægge vejen om ad Holmens Kanal for at lede efter halvførbrændte femhundredkronesedler i rendestenen.

Chancerne var i den retning større i gamle dage, da de ud-rangerede pengesedler en gang om året blev brændt i et kæmpebål på Rosenborg Exercenterplads. Den første større pengedestruktion herhjemme, som fandt sted i 1748, foregik dog på Christianshavn og var bl. a. bemærkelsesværdig ved, at man brændte *flere* penge, end der var udstedt. Seddelomløbet var blevet forøget med 10,000 falske

hel eller delvis begrundelse, at man ville vanskeliggøre seddelfalsknerier, eller at man allerede havde konstateret falske seddelpenge i omløb. En overgang så man en væsentlig beskyttelse mod forfalskninger i anvendelsen af håndskrevne underskrifter og nåede op på at forsyne hver enkelt seddel med hele 6 håndskrevne navnetræk – foruden at nummeret var håndskrevet.

Selv med svundne tiders ringe pengeforbrug (for 100 år siden klarede man sig med en halvtredsindstyvendedel af det seddelomløb, vi har nu) var alt dette skrivi-temmelig uoverkommeligt, og i vore dage ville det være et helt håbløst arbejde. De to underskrifter på vore dages danske pengesedler er da også begge trykt. Det er den ene af nationalbankdirektørerne samt lederen af bankens seddeltvæsen, der lægger navn til.

Håndskriften bød iøvrigt heller ikke seddelfalsknerne større

VI BRÆNDER 2 MILLIONER PR. DAG

der, som var det et statsvigtigt anliggende, hvor stort et beløb, der er tale om, men efter de erfaringer, man har med seddelpenges holdbarhed i andre lande, må det være over en halv *milliard* kr., forbrændingsanlægget kommer til at destruere årligt, nemlig omkring en fjerdedel af det samlede seddelomløb, som ligger på omkring 2½ milliard kroner. Altså i gennemsnit et par millioner kr. pr. arbejdsdag.

Langt størsteparten af dette brændsel er tikronesedler. Der er ca. 40 millioner *stykker* af disse sedler i cirkulation, og deres gennemsnitlige levetid er adskilligt under et år, så det lader sig regne ud, at der gennemsnitligt skal over 100,000 tikronesedler – en million kr. – i fyret pr. dag. De andre sedler er der for det første ikke så mange af, og for det andet holder de længere, jo større deres pålydende er – femhundredkronesedler f. eks. omkring en halv snes år i gennemsnit.

Alene en million kr. i tiere vejer over 70 kilo – som nye. Når de skønnes modne til fyret, er vægten adskilligt større. Den danske seddelbank er nemlig ikke så fornem som visse udenlandske, der simpelthen destruerer enhver seddel, som vender tilbage. Vor Nationalbank ser nøje på, om ikke en seddel

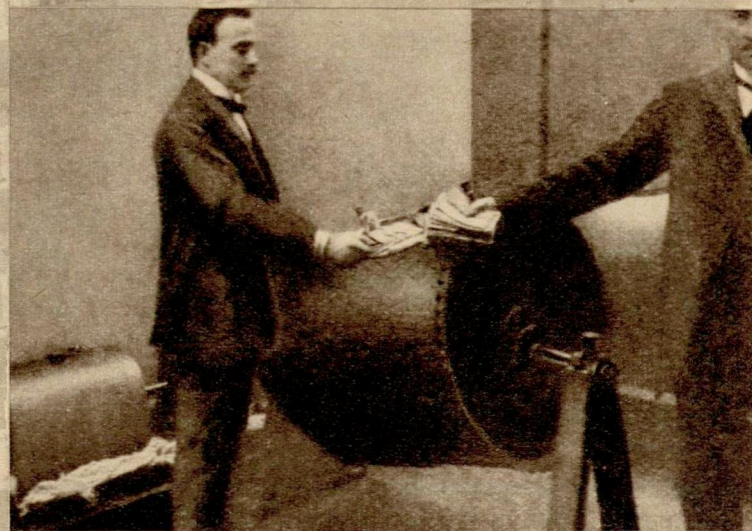
rigsdaler af så tilforladeligt udseende, at man ikke var i stand til at skelne falske fra ægte.

Disse pengesedler var nu også næsten utilladeligt fristende for svage sjæle. Man havde nemlig sedler i værdierne 100, 50, 40, 30, 20 og 10 rigsdaler, men beløbene var på nogle af sedlerne kun indført med almindelig skrift, så det krævede ikke overnaturlig behændighed at forvandle f. eks. en tier til en 40 rigsdaler-seddel.

Hovedparten af de ændringer, der siden er sket i vore pengesedlers udseende, har haft som

vanskeligheder. I 1830 konstaterede en undersøgelse at „en simpel Almuesmand, som med Skrivefærdighed forbandt noget mekanisk Begreb, har været i Stand til at eftergøre Sedlerne saa godt, at han har kunnet sætte for flere Tusinde Rigsbankdaler i Omløb“.

En betydelig lettelse for falsknerne var, at datidens sedler kun var trykt i sort, og at mange af dem kun bar tryk på den ene side for at gøre fremstillingen billigere. De kunne derfor ret let eftergøres som rent håndarbejde. F. eks. greb man på fersk ger-

ning en mand, der havde syet et stykke tyndt papir på en ægte pengeseddel og efter tegnede den med pen og tusch.

Det giver et indtryk af denne industris omfang, at man i en enkelt sag dømte 11 seddelfalskere til døden, 23 til afhugning af højre hånd og 15 til tughus eller vand og brød. Straffelovens grumhed afskrækkede iøvrigt ikke mere, end at en af de dømte, som det lykkedes at undvige, straks „nedsatte“ sig på Fyn, hvorfra det lykkedes ham at sætte 5000 rigsbankdaler i omløb, inden han blev anholdt for anden gang.

Siden vi i 1875 gik over til kronebetegnelserne, er der imidlertid ikke nogen, som er sluppet heldigt fra at eftergøre danske pengesedler i blot nogenlunde anseligt omfang. Det er navnlig *udgivelsen* af de falske sedler, forsøgene er strandet på. I 1883 havde en kendt københavnsk forretningsmand ellers fremstillet en serie hundredkronesedler,

pengesedler foregik i New York i 1901. En international bande havde her ganske uantastet eftergjort en række andre landes pengesedler, men de røg omgående i fængsel, da de begyndte på de danske. De havde nemlig kastet deres kærlighed på den danske halvtredskroneseddel. Det har alle dage været en *forholdsvis* sjælden seddel (selv med den nuværende pengerigelighed er der „kun“ ca. 4 millioner stk. af dem i omløb) så det vakte straks mistanke, da der på een dag blev omsat for flere tusinde kroner nye danske halvtredskronesedler i New York.

Seddelfalsknernes kranke skæbne er naturligvis glædelig, men i virkeligheden også mærkelig, når man tager i betragtning, med hvor ringe omhu, de fleste af os iagttagere en pengeseddel. Man har gang på gang været ude for, at reklametryksager, der anvendte en pengeseddelefterligning som blikfang, ja endog ganske almindelige

mod det, banken har tjent på sedler, som forsvinder mellem hænderne på folk. Af den seddelmængde, som var i omløb ved pengeombytningen i 1945, præsenteredes ca. 70 millioner kr. ikke til omveksling. Ved den lejlighed gjaldt ganske vist specielle forhold, men selv i så rolige tider som i slutningen af forrige århundrede forsvandt der årligt seddelpenge til et beløb af over 20,000 kr. Siden er seddelomløbet 30-doblet og folks respekt for disse papirlapper formindsket i takt med værdiens dalen, så man kan roligt sætte Nationalbankens indtægt på den konto til mindst 1 million kr. om året.

Den betydelige indtægt på folks skødesløshed dækker dog ikke seddelvæsenets udgifter. Det koster over 5 millioner kr. om året at få trykt, fordelt, indsamlet og tilintetgjort de danske seddelpenge – ca. 2 øre for hver ti kroner, der er i cirkulation. Det er et af de områder, hvor stordriften rigtig viser sine fordele. Da landet ved Napoleonskrigenes slutning var så fattigt, at det endog forsøgte at dække skilleløbet med seddelpenge (man havde noget så billigt som 8 skillingssedler) kostede det ca. 60,000 rigsdaler at opretholde et omløb på 600,000 – altså 10 pct. af sedlernes pålydende mod nu 2 promille.

At det ikke er endnu billigere, skyldes bl. a. den omfattende interne kontrol med seddeltrykningen. Den aftale, Nationalbanken havde med sine første

seddeltrykkere, eksisterer dog ikke mere. Den gik bl. a. ud på, at trykkeren, hvis der forsvandt et ark seddelpapir, skulle godtgøre banken et beløb svarende til pålydendet af de pengesedler, som kunne være trykt på arket. Hvor meget denne sikkerhedsforanstaltning var værd, er måske også lidt tvivlsomt. Den ældste korrespondance mellem banken og dens papirleverandør, man har bevaret, noterer, at der havde været 5833½ ark papir for meget i een levering.

Selv om der efterhånden er beskæftiget flere hundrede mennesker ved seddelvæsenet i Danmark i alle dets forgreninger, kommer Nationalbanken ikke let til at mangle penge til deres månedsløn. Banken må nemlig iflg. nationalbankloven trykke sedler til „så stort et beløb, som omsætningen til enhver tid findes at udkræve“. Alene siden 1949 har man forøget mængden af pengesedler med 50 pct.

Ak, ja – sådan en virksomhed skulle man have, sukker De måske. Det er imidlertid slet ikke sikkert, De ville blive så tilfreds.

Det første seddelmonopol i Danmark-Norge blev netop givet til en enkeltperson, en norsk storkøbmand ved navn Thor Möhln. Han beklagede senere bittert, at denne affære var blevet ham til „Større Spot og Schade, idet jeg kom derved fra min Credit og timelige Vel-færdt“. Som De ser, kan den, der selv trykker pengene, skam også godt have sine pengevaler.

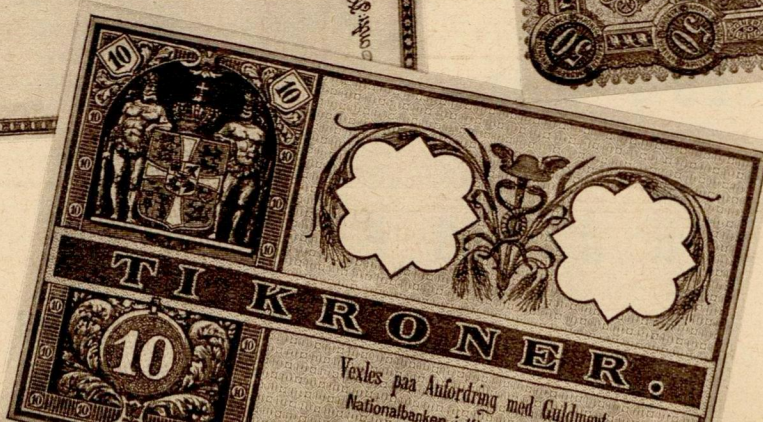
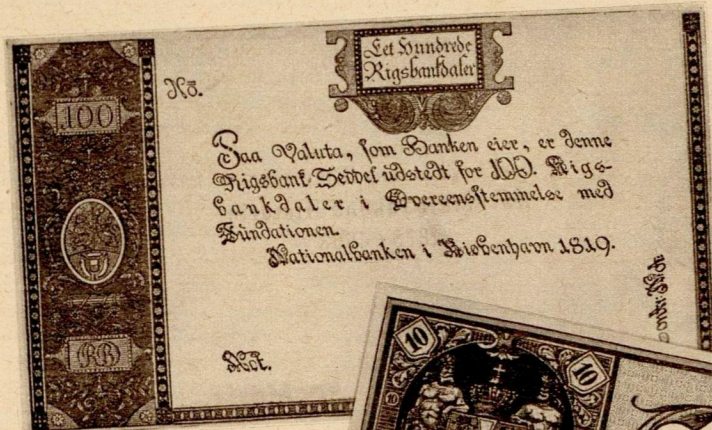
nider 1 million væk pr. år

som selv øvede bankfolk ikke kunne skelne fra ægte. Han skulle imidlertid bruge pengene for at tilbagebetale et større driftslån og havde et sådant hastværk, at de sidste sedler endnu ikke var blevet tørre, da han afleverede dem i banken. Bankfolkene opdagede, at sedlerne klæbede sammen, og falskneren blev anholdt samme dag.

Det mest industrielt prægede forsøg på efterligning af danske

avisreproduktioner af pengesedler, er blevet udgivet og modtaget som regulære pengesedler uden hensyn til, hvad der stod på bagsiden. Derfor er enhver „eftergørelse“ af danske pengesedler forbudt og strafbar, selv om man kan godtgøre, at der ikke foreligger nogen svigagtig hensigt.

Alt ialt er de beløb, Nationalbanken har sat til på seddelfalsknerier, for intet at regne

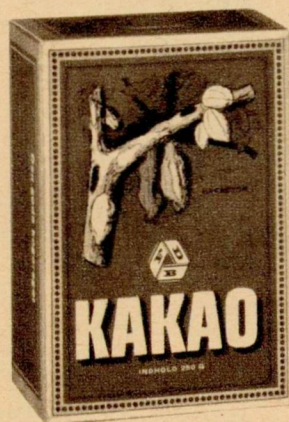
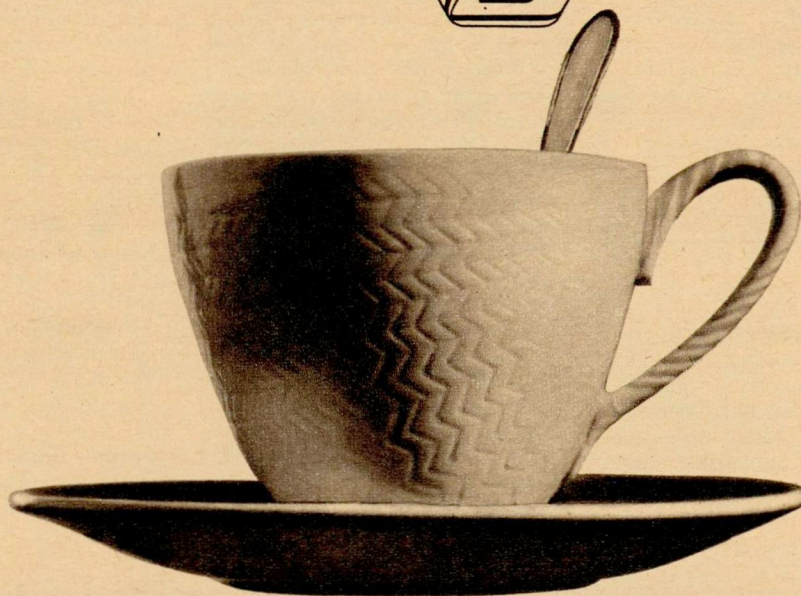

Tre af Nationalbankens ældre seddeltyp. 100 rigsbankdalersedlen var en af de allerførste, banken udsendte efter at have overtaget seddelmonopolet i 1819. Helt op til 2. verdenskrig godgjorde Nationalbanken danske pengesedler uanset alder – og der kom endnu rigsdalersedler frem 40 år efter, at de var sat ud af kraft. Nu tager man ikke sedler fra før 1945. Til gengæld godtger Nationalbanken i reglen også falske pengesedler – hvis man ikke selv har lavet dem, altså.

store billede ansueliggør, hvor mange der gennemsnitlig tilintetgøres pr. Helt præcist er der på fotografiet 100.000 kr. – her i nye tikronesedler, uemballeret i Nationalbankens originalomslag. Hvert bundt med 5000 kr. er 5 cm tykt og vejer 352 gram. – Hvad sker i Nationalbanken, er i den grad lagt, at det lille billede er det nyeste graf af seddel-destruktionen. Det er fra 1922, da man opløste de gamle sedler i natronlud.

Sund og nærende - kærkommen afveksling

- en kop lækker kakao

FDBs garanteret rene kakaopulver giver en dejlig sund og nærende drik, som ikke mindst børnene er glade for – selv en flaske kakao med i skole er en billig luksus.

125 g - 2.15

- og så får De endda dividende

B R U G S E N

- VI ER fast besluttet på at befri os for en ubyre byrde af savn, uvidenhed, elendighed og udbytning – og vi ser det bedste middel hertil i opbygningen af en stærk andelsbevægelse ...

Med disse ord understregede Malayas landbrugsminister, *Abdul Aziz Bin Ishak* betydningen af den sydøstasiatiske andelskonference, som fandt sted i Malayas hovedstad, Kuala Lumpur, i slutningen af januar. Den var arrangeret af Det internationale Andelsforbund, ICA, som havde sendt en delegation på en halv snes medlemmer med mange års erfaringer fra ledende poster indenfor den europæiske andelsbevægelse, deriblandt andelsudvalgets sekretær, redaktør *A. Axelsen Drejer*.

Bin Ishak talte formelt kun om sit eget land, men i virkeligheden gjaldt hans ord 700 millioner menneskers fremtid. Så mange indbyggere findes der i de asiatiske lande, som var repræsenteret på konferencen: Pakistan, Indien, Ceylon, Burma, Indonesien, Malaya, Thailand, Sarawak, Singapore og Japan – lande med en fælles fortid som hel- og halvkoloniale områder og med det fælles nutidsproblem, at størsteparten af befolkningen efter nordisk målestok lever i en grænseløs fattigdom. Fra flere sider betegnes konferencen som det vigtigste skridt i ICAs historie.

- Det var da også en sjælden stemning, der hvilede over hele dette arrangement, siger redaktør Axelsen Drejer. Vi var på forhånd indstillet på, at der måske kunne opstå vanskeligheder med at forene denne forsamling, men forhandlingerne forløb ganske uden mislyde og til deltagernes ubetingede tilfredshed. Der blev således ikke over for os europæere fremsat en eneste insinuation om „imperialisme“, skønt f. eks. Malaya kun har været en selvstændig stat i nogle måneder.

Formålet med konferencen var jo ikke at indføre andelsbevægelsen i disse lande, fortsætter redaktør Axelsen Drejer. De har i mange år kendt til andelsforetagender. Da vi besøgte Nehru på vor rejse til Malaya, fortalte han os bl. a., at andelsbevægelsen er introduceret i ca. halvdelen af Indiens 500,000 landsbyer. Men man må gøre sig klart, at arbejdet støder på vanskeligheder, som vi dårligt kan fatte, og at andelsarbejdet i disse egne af verden organiseres på en måde, der stærkt afviger fra vor.

Begge dele hænger sammen med, at befolkningen i virkeligheden er delt i to hovedgrupper. I den ene finder man regeringens og administrationens folk, lærere, ledere indenfor produktionslivet og forretningsverdenen og andre folk på dette kulturelle og økonomiske niveau. Det er i disse lag, forståelsen for andelsarbejdet trives – endda i en sådan grad, at Malayas premierminister fandt det ligefrem sym-

700

ICA-delegationen lægger blomster på Gandhis grav. Nr. 3 fra venstre er det danske medlem af delegationen, redaktør A. Axelsen Drejer. Ved hans side ses svenskeren, dr. Bonow, som ledede konferencen i Kuala Lumpur.

bolsk, at den første internationale kongres i det uafhængige Malaya var en kongres af andelsfolk.

Det vanskelige – og det afgørende – bliver at få tag i den øvrige del af befolkningen, de vældige, besiddelsesløse folkemasser, at aktivisere disse millioner og få dem til at føle sig som borgere. De er så at sige udenfor alting endnu.

Derfor er det også sådan, at andelsarbejdet i meget væsentlig grad er organi-

opgave, ofte bistået af hver sin betydelige, administrative stab. Som forholdene er, har det vel ikke kunnet være anderledes, men f. eks. Nehru understregede stærkt, at man arbejdede hen mod en tilstand, hvor bevægelsen bygges op af foreningerne selv, og at de enkelte medlemmer må være dem, man bygger på . . .

Hovedproblemet er altså at skaffe kvalificerede folk, det gik stadig igen under drøftelserne på konferencen. Vel at mærke

millioner menneskers Fremtid

seret ved regeringernes foranstaltning. I de fleste af disse lande eksisterer der særlige ministerier med det formål at fremme opbygningen af andelsforetagender, og ude i landet arbejder tusindvis af særlige embedsmænd, *registrarer*, med den samme

ikke blot *teknisk* kvalificerede, men folk, der kan tale sproget og virkelig komme på bølgelængde med befolkningen, navnlig bønderne. Det bliver derfor særlig i arbejdet med oplysning og uddannelse, ICA vil sætte ind.

Foruden Malaya besøgte ICA-delegationen bl. a. Pakistan, Indien og Ceylon. Billedet her er taget i Karachi, Pakistans hovedstad, under studiet af et stort andelsboligprojekt. Nr. 2 fra højre er redaktør Axelsen Drejer.

Desuden bliver det en hovedopgave at skaffe disse lande en mere levende kontakt dels med andelsorganisationerne i andre dele af verden, men også *mellem* de enkelte sydøstasiatiske stater. En sådan indbyrdes forbindelse på andelsmæssigt grundlag savnede de i virkeligheden fuldstændigt indtil konferencen i Kuala Lumpur.

Den anbefalede enstemmigt, at ICA til varetagelse af disse og andre opgaver opretter et særligt kontor for Sydøstasien, placeret i Malaya. Den endelige bestemmelse skal træffes af ICAs hovedbestyrelse i september, og hvis den tilslutter sig tanken – hvad man må vente – skulle det nye regionalkontor kunne træde i virksomhed i begyndelsen af 1959 . . .

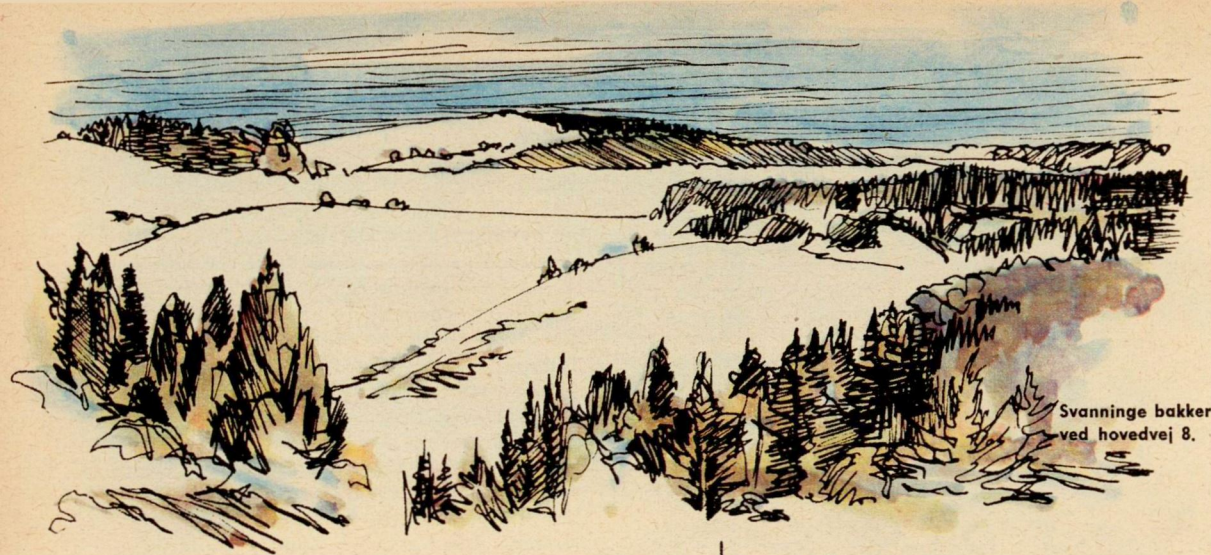
Redaktør Axelsen Drejer fremhæver, at det påtænkte regionalkontor *ikke* bliver et handels-agentur, og han indlader sig

Malayas premierminister, Tengku Abdul Rahman Putra (i orientalsk klædedragt) og hele hans regering stillede sig 100 pct. på andelsbevægelsens linie. Til venstre for Abdul Rahman står Malayas landbrugsminister, Ishak. I midten ICAs præsident, franskmænden Marcel Brot.

som forsigtigt medlem af ICA-ledelsen ikke på at spå om, hvilke direkte handelsmæssige forbindelser mellem Sydøstasiens og Europas andelsfolk, den forbedrede kontakt kan tænkes at resultere i.

De asiatiske talere i Kuala Lumpur lagde deres optimisme mere frit for dagen. – *Er det*, sagde Malayas landbrugsminister, *en fjern drøm, at Malayas andelsfolk skulle kunne sende deres gummi, kopra, kokosnødder og andre produkter direkte til andelsfolk i andre lande og i stedet modtage ris, klæder, tobak og hvad vi ellers har behov for?* Jeg tror det ikke . . .

Svanninge bakker ved hovedvej 8.

PLUDSELIG er man i et landskab af en egen vild og dramatisk vælde. Her i Svanninge bakker, midt i ensomhedens paradys dufter vidunderligt af fyr, lyngen kryber op ad slugternes skrænter, gyvelen blomstrer, birken breder sit fine løv over bakkerne, bøg og eg kæmper energisk for livet og bliver til mærkelige troldetræer. Det er Fyn, og det ligner alligevel ikke Fyn. H. C. Andersen digtede om „abildgård og humlehave“, og abildgårdene er der endnu, mens det kan være svært at finde en humlehave. Jo, hvis man går ud på Horne Land, finder man nok en humlehave, men ellers er det gået med humlehaverne som med boghvedemarkerne, de findes ikke mere.

Svanninge bakker er en del af de fynske bjerge – de fynske alper kaldes de undertiden. Det er store, dejligt svungne bakke- drag, som vi ellers kun har dem ved Silkeborgegnen. Mange af bakketoppene er hundrede meter, den højeste Lerbjerg er 120 meter over havet, og det er da en højde i et land, hvor bjerg kun er bakke. Fra udsigtstårnet i Svanninge bakker ser man ud over det storslåede landskab, og man overvældes af dets pragt. Kom om sommeren eller på en anden årstid, lige stort og tapert er landet i sine linier.

Fra de fligede kyster, der heroppe fra ser vildt forrevne ud, stiger landet i bølger, man ser ud over enge, marker, skove og små landsbyer, og smukt velordnet ser det altsammen ud. Og samtidig lyser der både streng- hed og en egen mild ynde ud af landskabet. Ude mod vest ser man Helnæs, der ved den tynde landstrimmel Langøre er fortøjet til Fyn som en jolle til skibets agterstavn. Ude i kimingen skimter man Als skovklædte kyst. Et par små grønne pletter midt i havet er Lyø og Avernakø, og kysten derovre må være

i de fynske alper

Horne kirke er en af Danmarks syv rundkirker.

Ærø. Man står her højt til vejrs og ser ud over et godt og gammelt stykke Danmark. Er der nogen, der ikke ved om Lyø? Det var her, Valdemar Sejrs i 1223 på en jagtudflugt (for dengang vrilede det med hjorte og andet vildt på øen) blev lumskeligt kidnappet af grev Henrik af Schwerin. De danske fruer løste ham hjem ved at ofre deres guldsmykker. Det ved enhver om Lyø, men hvad ikke alle ved, er, at den sidste middelalderlige proces blev forsøgt rejst fra den lille ø. I 1806 blev Lyø forskrækkelig plaget af sorte rotter, og en tilkaldt rottejæger prøvede at rejse sag mod skadedyrene ved birketin- get for at få dem forvist fra øen som „voldsmænd, tyve og røvere“. Den gode birkedommer nægtede at afsige dom i sagen,

men det lader til, at Vorherre tog sig af den, for de sorte rotter forsvandt.

HER på Horne Land ligger en af landets største og smukkeste landsbykirker. Det er Horne kirke, som er en af Danmarks syv rundkirker, men den oprin-

delige rundkirke i to etager er blevet indbygget i et langt, gotisk kirkeskib og et massivt tårn „med vælske gavle“, som en gammel præst kalder det, og et morsomt lille spåntækt spir øverst. Kirken ligger højt og ses milevidt både inde fra landet og fra søen. Oprindeligt har den været en blanding af gudehus og fæstning med alter og helgenbilleder i nederste etage og skydeskår i den øverste del af rundkirken, til værn mod vendiske vikinger og andre onde mennesker. Senere tog skipperne landkending af den, når de fra Lille Bælt sejlede ind i det fynske øhav.

Her oppe fra ser man også Svanninge kirkes høje tårn og lange kirkeskib. Den er ikke så prægtig som Horne kirke, men dog helt anelig. Her var den berømmelige Hans Madsen præst under grevens fejde. Lübeckerne tog ham til fange og pinte ham slemt for at få ham

til at røbe, hvor han havde gemt de sølvsager, som en flygtet herremand havde betroet ham. Landsknægtene hængte ham op under loftet i tommelfingrene og bandt varme æg i hans armhuler for at få hemmeligheden ud af ham. Til sidst smed de ham ind i et skab, og tilfældigvis mødtes biskop Gustaf Trolle og høvidsmanden greven af Hoya i det samme værelse for at holde råd. Johan Rantzau og hans holstenere belejrede Assens, og den plan, bispens og grevens vedtog, gik ud på, at lübeckerne og de oprørske bønder skulle gå løs på ham, samtidig med, at borgerne i Assens gjorde udfald fra byen, så Rantzau blev klemt fra to sider. Signalet til udfaldet skulle være et brændende hus.

Næste dag blev præsten ført til Fåborg, for at man der

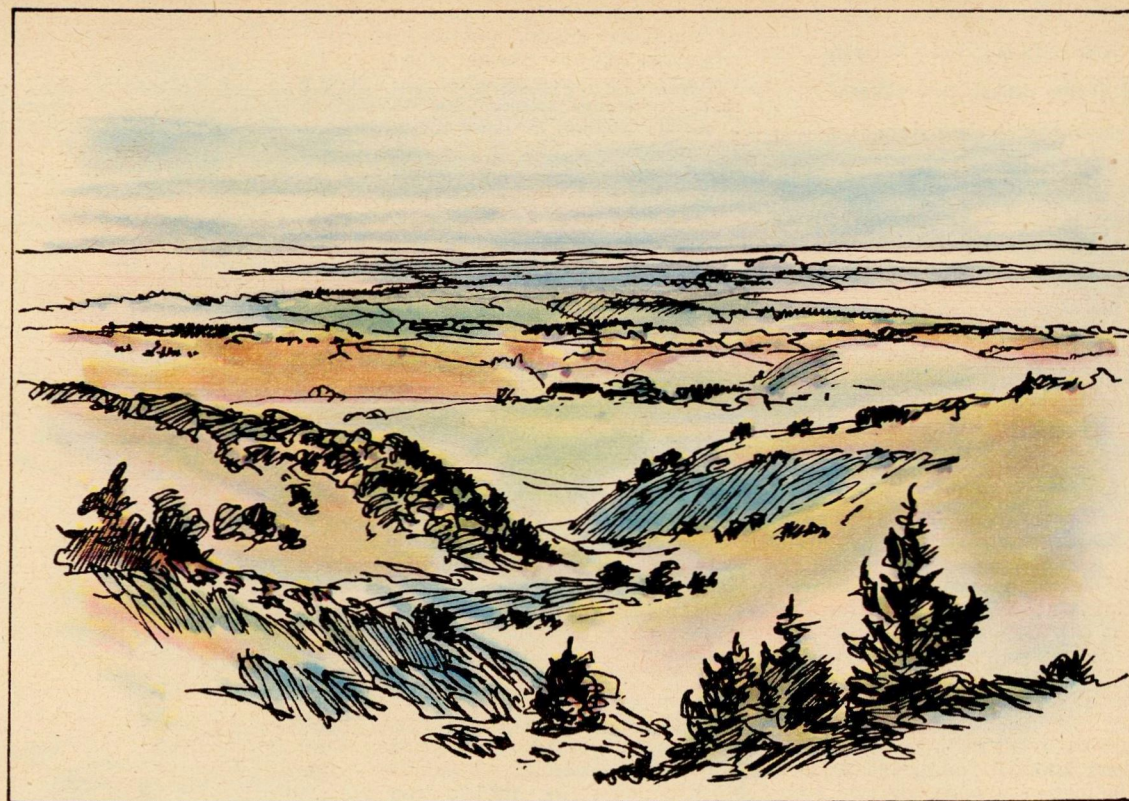
De sydfynske alper „i profil“.

kunne fortsætte det pinlige forhold over ham. Men det lykkedes ham om natten at få sine bånd løst og slippe ned til stranden. Her fandt han en båd og med en humlestage stagede han sig langs kysten over til Horne Land, og næsten bevidstløs af udmattelse nåede han til Rantzau lejr ved Assens og fortalte, hvad han havde hørt, mens han sad i skabet. Rantzau slog straks til, med sine landsknægte gik han løs på Lübeckernes fremrykkende hær. Greven af Hoya faldt, hans hær blev slået, og Fyn var vundet for holsteneren Christian den Tredje.

I Svanninge kirke hænger et broncerelief, skænket af egnens beboere til minde om præstens død. Det viser, hvordan han støttet til sin humlestage aflægger rapport til den harniskklædte Rantzau. Men det er tvivlsomt, om efterkommerne af de fynske bønder har grund til at ære Hans Madsen for hans bedrift. For Rantzau lod sine landsknægte hærge Fyn med en uhyrlig råhed, og de nørrejske blev indledningen til adelsvældet, som i århundreder gjorde bonden retsløs.

SOLEN bager i de dybe slugter, det er som om sommeren ligger og koger nede i dem. Alle de små fynske øer ligger og vugger i det blå hav. Ude fra Odensevejen kan man høre det stadige, dæmpede sus af biler, der spinder afsted, men herinde i bakkerne suser det i fyrrekrattet, en smule vind rører sig, for vi er højt oppe. Det er ikke underligt, at de fynske malere elskede bakkerne her med deres slugter og dale, med den vældige udsigt og den høje himmel over.

På en af de ensomme stier kommer en gamling stavrende

Fra Lerbjerg ses her mod Fåborg.

ved sin kæp. Han er bøjet og knortet af slid, som gamle landarbejdere er det i alle dele af landet. Han kan gå sig en tur med god samvittighed, for der er ikke noget, han har forsømt. Han standser, og jeg standser, hans blegblå øjne er venlige og nysgerrige, interessen for livet har han i behold, og det stråler ud af hans gode fynske ansigt, at han nok kan tænke sig en snak.

– Her er kønt i bakkerne, siger jeg.

– Ja, det siger alle mennesker da, synger han på fynsk. Men go' jord er det ikke, jo. Nu gror her træer, men i gamle dage var

her kun lyng og gyvel, og mange får var her også jo, men nu er her snart ingen. For alting ændres, om det nu kun må være til det bedre.

– Har De kendt Syberg, maleren?

Han smiler venligt: – Ja, han var en dejlig mand, han hørte ligesom til her, der var ingen storhed ved ham. Han blev berømt jo, men hans mor døde på fattiggården inde i Fåborg. Han var nok ellers af grevslægt, sagde de, men en grumme flink mand var han...

En sommer for mange år siden havde Syberg lånt sit hus her i bakkerne til mig og en ven, selv boede han på Pilegården ved Kerteminde. Man kom til at elske det frodige og stærke sydfynske land og disse fynske „bondemalere“, hvis kunst er så frisk og demokratisk. Underligt er det i dag at tænke på, at en ellers forstandig københavnsk kritiker kunne skrive om Sybergs faste og ærlige maleri „Ved Nadverbordet“, at det forestillede „malpropre bønders dyriske æden og drikken“.

– Er De født her i bjergene? spørger jeg den gamle.

– Nej, jeg er derude fra, siger han og peger ud over havet med en hånd, der ryster lidt. Nej, det er ikke til at se, for det er en lille ø helt nede syd for Tåsinge, jo. Den hedder Birkholm, men den flyttede vi fra, da jeg var dreng. Men jeg har da været med til at syne gris, for det var skikken i november.

– Synede I grisene?

– Ja, det gjorde vi da. Mændene gik rundt hos hinanden og så på grisene, om de var fede og trivelige, og hvert sted blev man trakteret med lunkeøl, kavringer og en dram. Så blev svinene slagtet, og så var det konernes tur til at besøge hinanden og syne flæsk. Og når den skønsforretning var overstået, blev flæsket sejlet til Fåborg torv. Og vi fik god pris for flæsket, for det var godt flæsk, jo, og de rige folk i byen ville nok købe det...

De rige folk i byen, siger den gamle daglejer om dem, der formåede at købe en side flæsk på torvet. Men når man har boet i en hytte i bakkerne, er vel selv beskedne folk fra købstaden for rige at regne...

Heroppe fra Lerbjerg malede den fynske maler Jens Birkholm, hvis skabne blev så tragisk, sit billede „Udsigt fra Lerbjerg“ og Peter Hansen har også malet et billede herfra: „Landskab ved Lerbjerg“. Birkholm malede i soldis, og de store lyngbakker rejser sig midt i billedet. Peter Hansens maleri er et aftenbillede med skygger hen over bakkernes vældige skrænter og en himmel med gyldne skyer.

Godt, at disse bakker er fredede og ikke er blevet en rigmandspark eller udstykket i småbidder til sommerhuse. Nu er der skov, hvor der før var stejle skrænter, men et dejligt stykke Danmark er bevaret. Stands din motor, bilist, og und dig tid til at gå en tur i disse bakker, som istiden skabte, og som endnu ligger her i al deres dejlighed.

**Redaktør Eggert Nielsen slutter
sin rejsekildring fra Moskva
med denne artikel, der skildrer
kirkelivet, teatrene og nattelivet**

KAN MAN gå rundt i Moskva, hvor man har lyst? Ja, såfremt man ikke vil trænge sig ind i Kremls allerhelligste eller andre „fredede“ områder (sådan er det vel overalt i verden?). Bliver en udlænding da ikke skygget som mistænkelig, hvis han vover sig ud på egen hånd? Jeg mærkede ikke det fjerneste til nogen skygger – end ikke under et natligt besøg på den røde plads foran Lenins og Stalins gravkammer.

Hvor skal man smide bomben?

Den eneste konflikt med politiet indtraf, da jeg en søndag formiddag ville skrå hen over det vældige Manege-torv (på størrelse med den røde plads), åbenbart en grov forseelse at dømme efter en harmdirrende politibetjent, der på afstand har antaget mig for en fordomt undersåt (på grund af min „indfødte“ pelshue), og med vældige armsving kaldte mig for sit strenge åsyn. Tak for seven! Da han opdagede, at jeg var udlænding, fik jeg et venligt dask på skulderen, samtidig med at en bebrejdende pegefinger lod forstå, at i Rusland går man på fortovene.

Jeg var netop på vej rundt om Kreml for i fred og ro at tage bestik af dette vældige bygningsværk fra alle sider, og hverken politibetjenten eller nogen anden forhindrede mig i at fortsætte dette forehavende.

Man kan stille sig op hvorsomhelst og meget nøje og eftertænksomt overveje, *hvor* man skal smide bomben, uden at der kommer nogen og griber en i kraven.

Men alligevel! Et held, at taxakørsel er billig, for hvordan skulle man ellers overkomme denne vældige by, når man ikke kan gøre sig forstælig på busser og sporvogne og heller ikke kan læse sig til noget, desfordelst det russiske alfabet er volapyk for en vestlænding.

Imponerende!

Universitetet! Ja lad os få det overstået med det samme – et kolossalt kompleks langt ude i Moskvas sydvest, men synligt fra næsten alle dele af byen, fordi det knejser på et højedrag (Lenin-højderne) hinsides floden, og fordi det nok skal gøre sig selv bemærket ved sine alt andet end flatterende skyskraberdimensioner. Hold fast: 18.000 studenter, hvoraf 6000 bor, spiser, morer sig og dyrker sport på universitetets enemærker, ca. 1000 professorer og undervisningsassistenter, et auditorium med plads til 1500 (+ 600 på galleriet), talrige andre auditorier, laboratorier og andre special-lokaler til undervisningen (f. eks. drivhuse), 33 læse-

sale- og rum, biblioteker både oppe og nede, flere tusinde klubrum og andre værelser til forskellige undervisnings- og selskabelighedsformål, tre vældige spisesale for studenterne, 20.000 m² sportsplads, svømmebassin'er både inde og ude m. m.: Hele det bebyggede areal, plus haver og parker et par hundrede hektar.

Imponerende! Anerkendelsesværdig hvad indholdet angår. Knap så anerkendelsesværdig imponerende, hvad udseendet angår. Vekslede fra fløjene til midterpartiet med 2-3-6-9-12 og 18 etagers sammenstyknings af forskellige „trappetrin“ i hovedbygningens konstruktion, hver for sig udstyret med spir og udbygninger og karnapper i kaleidoskopisk forvirring, samles det hele i midten af en kraftanstrengelse på 32 etager, sol, måne og syv stjerner. Hvor kunne dette være godt, hvis meningen ikke alt for tydeligt havde været at få beskueren til at tabe både næse og mund.

En perle

Og så er universitetet langt fra det værste eksempel på overbroderet monumental-arkitektur. Rundt i Moskva rejser sig, fordelt over byen, lignende komplekser, åbenbart inspireret ud fra drømmen om at opforstørre den russiske tårnstil fra Kreml til skyskraberformat til farao Stalins ihukommelse. Men den slags lykkes ikke bare ved at „fylde på“. Det bliver først til kunst, når det store ærligt genspejler det små som Grundtvigskirken de danske landsbykirker.

Stalins død sluttede denne elefantdans i roser. Russerne selv lægger ikke skjul på, at de ikke beklager, at der er sat en stopper for dette byggeri, der gik så vidt som til opførelse af et umådeligt lejlighedskompleks i kranssekagestil. At der virkelig findes roser i Moskva, også af nyeste oprindelse, er bl. a. Moskvas rådhus – eller med fuld titel *Residensen for Moskva bys Sovjet af det arbejdende folks deputerede* – et fint eksempel på.

Rådhuset var oprindeligt privatbolig for Moskvas generalguvernør, men i 1946 skar en arkitekt tagkonstruktionen af og smækkede to etager på, og så kom det vel til at se rædsomt ud? Nej, tværtimod blev det en perle, med en fintfølelse videreførelse af den oprindelige stil, en af de yndigste bygninger i Moskva, alt andet end rådhus, allermindst sovjetisk, at se til.

Et idræts-paradis

Et andet oplivende træk i storbyens fysionomi er det nyanlagte Lenin-stadion (fra 1956), som helt stiller det tidligere meget omtalte Dynamo-stadion i skygge. Alene placeringen er en bedrift: netop ud for hvor universitetet knejser på sin høje brink, beskriver Moskva-floden en dyb volte og i den derved fremkomne „flodtunge“ – altså på flodsiden modsat universitetet –

Fra Moskva billedbogen

Moskvas rådhus og rådhusplads

Sverdlov pladsen med Bolsjoiteatret

ligger det vældige anlæg, bestående af et fodbold-stadion med plads til 103.000 mennesker, et lukket sports-palads til indendørs idræt med 15.000 pladser, et svømme-stadion af ønske-standard, samt 8 fodboldbaner til træning, 32 til forskellige andre boldspil, yderligere 20 tennisbaner, anlæg til gymnastik, akrobatik, fægtning, vægtløftning, brydning og boksning samt hvad der i øvrigt hører sig til af restaurationer, omklædningsrum, bad etc.

Fra den stejle brink på universitetssiden af floden har man en storslået udsigt over anlægget. Legemskulturen er så sandelig ikke blevet forfordelt i konkurrencen med åndskulturen. Dertil kommer åndehullerne, både i byens indre og omegn, naturparker, forlystelsesparker og raffinerede haveanlæg – dog ikke egnet for vinterbesøg.

Ingen gamle broer

Forbavsende at en flodby som Moskva ingen gamle broer har, i hvert fald ikke de malerisk-idylliske. Måske hænger det sammen

med, at lange flodløb gennem byen er blevet lagt i rør til fordel for gadenettet, måske den spændende begivenhed, som fandt sted for kort tid siden, da Moskva-Volga kanalen blev åbnet og bragte Moskva-flodens vandstand til at stige med mere end en meter. Alle de nye broer er cement-monster med opkørsel ad lange tilkørselsramper og -sløjfer, inden broerne i flere etagers højde hvælver sig ind over floden. Fremskridtet koster tit mere end penge.

Mange af Moskvas vældige torve – i det hele taget en by med kæmpepladser – hører til de mest charmerende træk i bybilledet. Lige sådan flere af de 12 jernbanestationer og andre lokaliteter, inklusive Gorki-gaden, den 70 meter brede ring-boulevard („det grønne bælte“) og meget andet – men lad det nu være nok med disse glimt af byens udseende.

Julemandens triumf!

Nu blot spørgsmålet: Hænger der bannere og draperier og kæmpibilleder overalt med inskriptioner

**STREJFTOG I
MOSKVAS HVERDAG**

INGEN KONKURRENCE

Hotel Moskva

Universitetet på Leningradskoye

og opråb. Sandt at sige, det gør der ikke – selvom byen står overfor et valg, nemlig til folkedomstolen (det er nok afgjort forinden!). Kun meget spredt støder man på knald-røde skilte rundt i gaderne, som forkynder, at her findes et agitations-bureau d.v.s. et af partiets indpisknings-centrer. Ellers kun de sædvanlige billeder af koryfæerne på officielle steder (jævnligt Lenin, sjældent Stalin, absolut aldrig Krutchev eller Bulganin). Billeddyrkelsen er åbenbart stærkt neddæmpet. På hoteller, restauranter og i stormagasiner billedformer af jævnt almindelig størrelse.

På dette punkt kan Stalin, for den sags skyld selv Lenin, absolut ikke konkurrere med Hans Majestæt Julemanden – besøget falder nemlig lige før jul. På russisk hedder han ganske vist Fader Frost, men flæskedef og med basunkinder og vatskæg, nissehue og et fromt blik i de go'e Morten Korchske engleøjne ligner han grangiveligt vor egen julemand, måske en kende mere sentimental. I et af magasinerne fyldte han en hel væg i den store midterhal med

et kæmpejuletræ foran sig, så bugnende af pynt i alle kulører, at et dansk juletræ ville visne af misundelse. Der stod han og tog imod de kære, kære børn – i alle aldre.

Det dominerende i forretningslivet i disse dage var så afgjort julen, farvestrålende julepynt og dito legetøj fristede i bjerge, og ingen steder manglede juletræ og julemand. I Gum indtog juletræet hæderspladsen midt i centrum af det centrale butikstov. Ak ja! Menneskene er nu ikke så lette at lave om på.

Fingrene fra kirken!

Kiggede man på alle de fine lake-rede æsker og andet trætoj, som russerne er mestre i at lave, fandt man side om side med miniaturer af Lenin og Stalin Maria med barnet og andre kristelige motiver og symboler. Den sovjetiske forfølgelse af kirken, om den nogensinde har været virkelig effektiv, synes forbi.

70 km fra Moskva besøgte vi en klosterhelligdom i Zagorsk, et ældgammelt præsteseminarium med

bygninger og kirker, som var en åbenbaring i gammelrussisk kirkekunst, farvestrålende og fantasifuldt ornamenteret og udstyret. Komplekset bredte sig over et areal på det nærmeste lige så stort som Kremls, og alt dette stod helt under kirkens eje og varetægt.

Mellem vore absolut partitro tolke og klostrets præster var der en bon-kammeratlig tone, og tolkene var ivrige efter at fortælle, at sovjetstaten aldrig havde beslågt andet end kirkejorderne, ikke kirkerne og deres bygninger, når disse vel at mærke kunne opretholdes ved kirkens egne midler.

Hvor får kirken da sine midler fra? Ja, det sker på højest ukommunistisk vis ved salg af vokslys og andre rituelle attributter til den græsk-katolske gudstjeneste, ved forhandling af postkort, fotografier og andre souvenirs, samt vel også ved hjælp af kollekter og gaver. Nok til at klare udgifterne til 30–35.000 præster ud over Rusland, samt drift og vedligeholdelse af talrige kirker – alt dette under kontrol af kirken selv uden indblanding fra statens side. Man må medgive, at det er en liberal holdning på baggrund af den normale sovjetiske indstilling til selvstyre og selvbestemmelsesret.

I forholdet til kirken har man stået overfor en stille magt, som ingen dekret har bidt på, ej heller vold eller trusler, fordi den levede i hjerterne, fordi den var eet med de store, brede masser af det russiske folk.

På knæ i bøn

Tolkene fortalte åbenlyst om, hvordan pilgrimme i massevis stævnedes til Zagorsk om sommeren, så der ofte var overfyldt. Mange andre udsagn bekræfter, at kirkerne i Moskva ikke sjældent er fyldt til trængsel om søndagen. For blot et par år siden var fremmedførere i Moskva højest uvillige til at indrømme, at der overhovedet fandtes kirker og gudstjenester. Nu siger de bare, at de personlig fornægter enhver form for religion, og at de er sikker på, at hele den yngre generation gør det samme. Lad blot de ældre bevare deres tro i fred (underforstået: den vil dø ud af sig selv).

Det skal indrømmes, at de mennesker, som flokkedes i Zagorsks kirker og kapeller denne dag, ganske rigtig var ældre og primitive mennesker (men unge da revolutionen fandt sted). Deres andagt var inderlig og gribende, helt selvudslettende omkring de blafrende vokslys på altrene i de dunkle kapeller, grupper på knæ, helt hen-sunket i bøn og anræbelse uden at ænse vor forstyrrende nærværelse. Langhårede præster i kjortler til gulvet vandrede som skygger til og fra, flere af dem ganske unge seminarieelever, med fjerne, fanatiske øjne. Messetekster og jamrende svar. Altsammen meget mystisk og virkelighedsfjernt, hele scenetiet indrammet af de guldbelagte træskærerarbejder på altre,

nicher, krypter og kapeller, fremfor alt af en skov af dunkelt lysende lamper og vokslys, som er typisk for en græsk-katolsk kirke. Helt, helt anderledes, end vi selv kender det.

De store masser

De fleste af de andagtsøgende var pjaltet og uformelig klædte, nogle med polstret beklædning (som også sås på gaden i Moskva), så de lignede omvandrende soveposser. Adskillige havde vildt og uredt skæg og hår og var ubeskrivelig snavsede. De ønsker det måske ikke anderledes, men Danmark er i hvert fald så meget mere velfærdsstat, at man ikke ser den slags hos os.

Mon det egentlig er gået op for disse mennesker, at der har været revolution? Livet er for dem dog sikkert det samme. Og hvordan med alle de millioner af primitive mennesker ud over Rusland? Hvad føler de ved folkedemokrati og proletar-diktatur?

En redaktør på Pravda (Ruslands største avis med et oplag på 5½ million) påstod under et besøg på bladet, at Bulganins noksom bekendte breve bringes in extenso (til trods for at de som regel fylder 2 af bladets sparsomme 4-6 sider), fordi alle læsere vil læse hvert eneste ord – en påstand blandt mange andre, som det var svært for en erfaren pressemand at få til at glide ned.

Gælder det også primitive mennesker af den type, vi mødte i Zagorsk, og som må findes i millioner ud over Rusland? Hvor i alverden ved han fra, hvormange kvalificerede læsere, der er til et Bulganin-brev med gevind og skruer? Går ikke alt dette hen over hovedet på de store masser? Hvor dybt stikker den ideologiske begejstring? Næppe ret langt indenfor vesten.

Hvad der er det afgørende

Men der er noget andet, som tæller meget mere hos det jævne folk, sikkert også mere end Sputniker og andre tekniske chok, nemlig følelsen af, at den sociale standard går frem trods krigsårenes ulykker og den påståede „kapitalistiske indkredsning“. Russerne måler jo ikke deres forhold med vore, men sammenligner med, hvordan de tidligere har haft det, og dette er afgørende for, at de føler sig tilfredse og taknemlige, samt berettiget stolte over de fremskridt, der ubestrideligt er gjort på vejen fra primitiv bondekultur til stærkt ud-specialiseret industrialisering.

Det grænseløst irriterende er blot, at manglen på kontakt hindrer dem i at forstå, at hvad der var nødvendigt for dem, trænger vi andre ikke så hårdt til.

Lenin var god nok, men ...

Og alligevel er der tegn til nysgerrighed efter at kende verden uden om. Jeg oplevede det person-

MED HANS MAJESTÆT JULEMANDEN

ligt hos en ung, meget frisproget kemisk studerende, som havde lært sig engelsk (stærk amerikansk accent), og hvis højeste ønske var at komme på et turist-krydstogt til Skandinavien, i hvilken anledning han havde samlet sig et lille bundt „greenbacks“, som han kaldte dem (dollarsedler) for at købe sig noget ordentlig kluns i stedet for dette! (en ringeagtende gestus ned over hans meget hæderlige klædedragt).

Han fortalte også, at han var vild efter jazz, og det var alle unge i Moskva, men det var ikke nær „hot“ nok, hvad man bød dem. Smitten breder sig altså – på godt og ondt. Da han hørte, at jeg netop kom fra gravkammeret på den røde plads, sagde han rent ud, at Lenin var god nok, men ham den anden – nå ja ... Hvor turde han udtale sig så frit? Ah, sagde han, det er såmænd ikke så strengt mere.

Gid det var så vel! Når man går rundt mellem alle disse mennesker, så ville man jo netop ønske, at man kunne komme ind på livet af dem, lære deres problemer at kende, uden censur. De er slet ikke fjendtlige, som man hos os tit er tilbøjelig til at tro, men venlige ved den mindste anledning, selv om en russer ikke har så let til smilet som vi.

Kunsten som folkeej

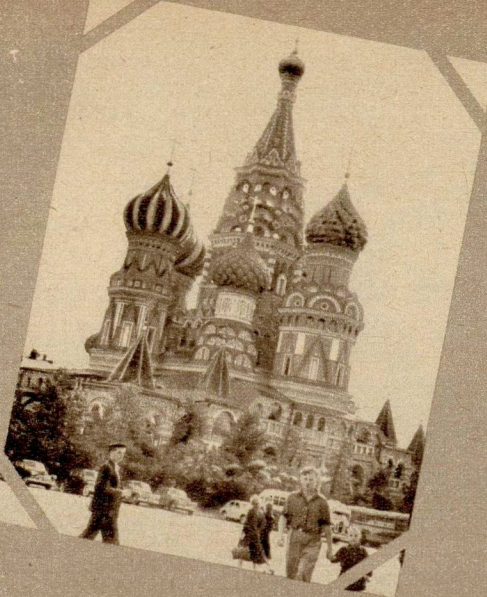
I Gum traf jeg en tysktalende ingeniør fra olieindustrien i Ural, og da han fik at vide, hvorfra jeg kom, søgte han slet ikke at granske, om jeg havde den rette tro, han strejfedes overhovedet ikke politik eller sociale problemer med et ord, men spurgte mig ud om min familie og andre personlige forhold, samtidig med at han selv fortalte om sit interessante arbejde i det fjerne Ural, lidt afsondret i vintrens ubarmhjertige kulde, hvorfor han – musikelsker som han var – havde købt sig en hel stak af de tidligere omtalte, enormt billige koncertplader. Hvor ville det gøre godt, hvis man kunne tale med russere om alle disse ting fra det daglige liv!

Apropos kunst og kultur! Ikke blot grammofoonplader er billige, også bøger og blade – fjernsyn måske i særlig grad. Overalt ligner husene pindsvin på grund af de mange fjernsynsantennor. Luxus-apparater ligger i pris på højde eller højere end vore, men der sælges masser af standardudgaver ned til 800 rubler, overkommeligt for selv beskedne indtægter. Sandsynligvis lige så meget for propagandaens som for kulturens skyld, men som helhed er tendensen klar: Kunsten skal nå ud til de bredeste kredse.

De mange teatre med rigt afvekslende repertoire (med nationalt eftertryk), er eksempler herpå, og Bolsjoi-teatret rager op som noget nær verdens mest fuldkomne på sit område: Opera og ballet. Hvilket teater! Hvilken oplevelse! Alle sejl sat til for at demonstrere, at dette teaters renommé ikke skal stå i skygge af zartidens gloriøse traditioner. Det nye styre er på dette punkt mere kejserligt end kejseren selv, idet man lidt krampagtigt holder fast ved det nedarvede i dekorationer og iscenesættelse, i hvert fald for de to opførelser, jeg

Fra Moskva-billedbogen

Moskvas Basil-katedral kigger ned til sin mindre bekluede kollega i Zagorsk; ved siden af en af Moskvas mange rytterstatuer, denne er rejst for byens grundlægger Jurij Dolgorukov.

overværede: Operaen *Carmen* og balletten *Tornerose*. Man føler sig i høj grad kejserlig til mode ved at sidde i dette rum, dets vældige dimensioner, dets harmonisk afstemte interiør (trods de 6 etager), dets festlige farvespil i guld og rød og velberegne lyseffekter.

Farver, lys og fest

Selve scenerummets størrelse tager vejret fra en (23½×26 m), og det indbyder med sin vældige flade til at operere med hærskarer af kunstnere. Og der er nok at tage af: mere end hundrede operasolister, foruden et kor på 200, samt mere end 250 balletdansere og 250 musikere. Dertil kommer en perfekt teknisk installation, forbløffende lysanlæg og scenerafinementer, frem for alt en drejescene, som i balletten *Tornerose* præsterede et overraskende illusionsnummer med et forbidefilerende sommernatslandskab, bag hvis skiftende krat og træer, prinsen og den gode fe sejlede noget så yndigt op langs bredden af en sø, så alle måtte dåne.

I deres hjerter sværmer også russerne for at se konger og fyrster, prinser og prinsesser, feer og gudinder på scenen i al deres pragts udfoldelse, de elsker at beruse sig i rige tronsales guld og marmor.

Denne fordybelse i enkeltheder, i miljøets mangfoldigheder – som også prægede *Carmen* – virker lidt glansbilledagtigt gammeldags. De dristige forenklinger, de stærkt stiliserede virkninger hører mere vor tid til. Her er russerne imidlertid alt andet end revolutionære. Farver, lys og fest, hele romantikens opbud fejrer sande triumfer, og man bøjer sig i beundring for den præcision og tekniske dygtighed, hvormed de vældige kor- og balletoptrin dirigeres og udfolder sig. Og hvilken stab af stjerner – ikke een, men mange solodansere og solodansere – viste blændende kunst. Den russiske balletkunst overgås ikke af nogen i verden.

Den samme ærbødighed for kunsten præger også Galleriet for National Kunst, hvor sal efter sal yder de gamle mestre fuld respekt – blot i de allersidste saloner et lille stænk af den officielt knæsatte sovjetiske social-realisme.

Når undtages et fantasibillede af Hitlers sidste timer i bunkerens – de vanvittigt stirrende øjne brænder sig ind i en – kan det meste af dette sammenfattes som parade-maleri, men hånden på hjertet: findes der ikke national sødsuppe på Frederiksborg-museet også?

Nattelivet er lige så provinsielt som i Hobro – uden forklæjning af hverken Moskva eller Hobro.

Tværtimod. Det foregår meget bedsteborgerligt, fortrinsvis i kejser-tidens palmehave-saloner eller lignende udstyrede restauranter, og de eneste påviselige udskjelser er, at man på ukristelig sene tidspunkter henimod midnat kaster sig over en fed helstegt kylling eller lignende, hvortil nedsvælges det obligate antal vodka'er, hvorefter man tørrer sig om munden og uden at mæle et ord ser på de få dansende par på gulvet. Ingen steder vil man finde store dyre natteshow eller afklædningsceremonier, selv om regningen godt kunne tyde på noget i den retning.

Ikke lighedens land

Prostitutionen er lovløs og hjemløs, bandsat som en kapitalistisk udvækst, skønt den siges alligevel at finde sine smuthuller. Tiggeri er også på den sorte liste i et samfund, hvor fattigdom er afskaffet, men eksisterer ikke desto mindre.

Det samme gælder en så „vestlig“ foreteelse som sortbørshandel, hvad udlændinge hurtigt kan konstatere ved de tilbud, de får, selv på åben gade.

Sovjet er i økonomisk henseende ikke lighedens land som Danmark er det. Mange indtægter hinker bagved de arbejdets helte, som på dansk kaldes morakker, og ved deres topdydelser præsterer adskilligt mere, end nogen ville forlange det af den danske arbejder. På *Pravda* var der mange maskinsættere, som satte dobbelt så meget, som forudsat i danske tariffere.

Men bortset fra alle sociale uligheder i Sovjet mærkes der bevidst bestræbelser i retning af at forbedre forsyningen med forbrugsvarer, at gøre de nødvendige varer forholdsvis billige (betydelige generelle prisnedsættelser, har fundet sted i de senere år) og at fastholde et højt prisleje for ikke absolut nødvendige varer.

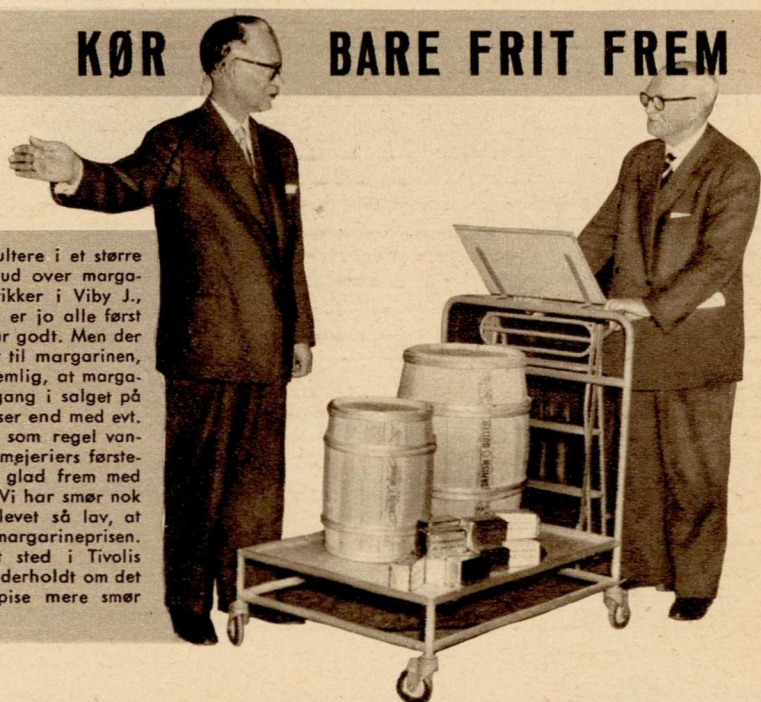
Staten som alles forsyn

Spørgsmålet er blot: Hvad er ikke-nødvendige varer? Det afgøres ikke af forbrugerne ved deres efterspørgsel, men af staten ved dens prispolitik. Der ligger et for os helt uantageligt princip deri, at staten faktisk enevældigt kan bestemme, hvornår en hel branche skal ud i den kolde sne. Og hvad man f. eks. giver fjernseerne med den ene hånd kan (teoretisk) senere tages igen med den anden gennem licens-afgifter.

Til syvende og sidst afgør staten: Så og så meget skal du tjene. Men det har mindre at betyde, så længe det – lige som i Tyskland efter ragnarok – går fremad. Så kan der arbejdes en vilje blandt arbejderne til at se stort på, om man får nøjagtigt så meget, som tilkommer en i forhold til andre.

Så længe dette skæbnefælesskab binder sammen og viser ud over dagen og vejen, gør man bedst i at se bort fra muligheden af, at der skulle ske eksplosioner nedefra i det russiske folk. Ulig farligere vil det blive, hvis fremgangen går i stå, og de lavere indtægtsklasser begynder at se sig om efter kompensation hos mere begunstigede. Så er man tilbage, hvor man begyndte.

Howdan ruster vi os bedst
FØR VI SKAL UD I STORMEN

DET ER SÅ LET - DET ER SÅ LET - DET ER SÅ

LET - DET ER SÅ LET - DET ER SÅ LET - DET ER SÅ LET -

DET ER SÅ LET AT FARVE MED OPAL

Garderoben, gardinerne, dækketøjet o.s.v. bliver som nyt, når det farves med *Opal*-farver. Det er så let at farve med *Opal*, og der findes mange moderne kulører på farvekortet. *Opal* farver uld, halvuld, silke, halvsilke, bomuld, linned, endvidere nylon o.s.v. Til blegning og affarvning bruger man *Opanol*.

Spar penge,
farv selv
med

OPAL

DET ER SÅ LET - DET ER SÅ LET - SÅ LET

Lysbro

KULTIVATORER

BEDST KENDT

KENDT SOM DE BEDSTE

LYSBRO FABRIKER · SILKEBORG

DEN rejsende til Færøerne kan – endnu inden han rigtig er nået frem – med lidt held og opmærksomhed få hele det færøske fiskerierhvervs udvikling anskueliggjort, i omvendt rækkefølge ganske vist. Ude i rum sø krydser rutebåden fra København måske en af de moderne færøske trawleres kurs; den er på vej mod nordengelsk havn med en last salt- eller isfisk og vil derefter hurtigst muligt stikke ud på fangst igen. Længere fremme mod rejsens mål møder man kutterne, gamle engelskbyggede skibe fra 1870'erne og 1880'erne, som kommer dunkende indad fra de tågede fiskebanker. Og endelig, før rutebåden i den tidlige morgen skal lægge til kaj, må man genne et par stykker af de åbne færøske „fyrmanufaktur“ – direkte efterkommere af vikingernes fartøjer – bort; det er kystfiskerne, som har været endnu tidligere ude, og om hvis både Thorshavns husmødre flokker sig, ivrigt tingende om prisen på de friskfangede torsk.

Fiskeriet er Færøernes alfa og omega, grundlaget for hele det færøske samfund, og fiskerierhvervet gennemgår for tiden en omfattende modernisering. I det hele taget er færingerne i disse år ved at frembringe et nutidssamfund. En kolossal kraftanstrengelse kræver det; men det ser ud til at skulle lykkes.

Et afgørende skridt i retning af fiskerflådens modernisering og udvidelse blev taget sidste forår, da der i Thorshavn dannedes et andelsselskab, som skal sætte skibsanskaffelsen i system. 5 store dieseltrawlere à 5 mill. kr., 10 store og 10 mindre lineskibe, alt til en samlet pris af cirka 40 mill. kr., skal indkøbes fra udlandet. Ialt 500 færøske fiskere vil finde beskæftigelse – og gode arbejds- og opholdsbetingelser – ombord i denne nye flåde.

En indsats på bredest muligt grundlag

Erhvervsorganisationer, rederier og banker tegnede straks ved starten 1 million af det nye selskabs samlede andelskapital på fem millioner kroner. Og iøvrigt be-

En af Thorshavns nyeste, største og travleste industrivirksomheder er skibsværft. Hidtil har det hovedsagelig beskæftiget sig med reparationer, men nu er udvidelser i gang. Gennem flere år har den færøske fiskerflåde nærmest stagneret, nu er der skaffet midler til et omfattende nybygningsprogram, og selv de største skibe som f. eks. trawlere bygges i udlandet, bl. a. England, bliver dog også nok at gøre for det ældgamle færøske skibshåndværkerfag.

ET NUTIDS-

skabes på

tragter man opbygningen af en moderne fiskerflåde som en national opgave. Alle kan sætte penge i det nystiftede selskab; der er andele helt ned til 50 kr.

Den store hindring for modernisering af Færøernes fiskerflåde har hidtil været kapitalmangel. En moderne trawler koster som nævnt omkring 5 mill. kr. – og Færøerne har trods alt kun 35.000 indbyggere, blandt hvem pengeøkonomien først i de senere årtier er slået rigtig igennem. Kun få virkelige storforetagender hører hjemme på Færøerne – og også for dem er millionbeløb mange penge!

Der er derfor først rigtig kommet gang i fiskerierhvervets udvikling, efter at samfundet er trådt hjælpende til. Lempelige afskrivningsregler er vedtaget af det færøske lagting med det formål at lette nyanskaffelse af fiskefartøjer.

I det sidste lagtingsbudget, omfattende udgifter til ialt 14 mill. kr., er den største post 3 mill. kr. til fiskeri- og søfartsformål. Som en yderligere støtte til erhvervets udvikling er landstyre endda kommet ind på at optræde som bygherre, når nye store

skibe skal bestilles ved udenlandske værfter.

For et par år siden oprettedes et færøsk realkreditinstitut, som kan indskyde halvdelen af byggesummen for nye skibe. Og endelig yder den danske stat 7 mill. kr., fordelt over 5 år, i lån til nyanskaffelse af færøske fiskefartøjer.

Alt ialt er der i de sidste to år af offentlige midler – færøske og danske – investeret 10–15 millioner kr. i den færøske fiskerflådes nybygningsprogram. Det er svært mange penge for en så lidet talstærk nation; omskrevet til danske forhold ville det vel svare til omkring 2 milliarder kroner. Og man synes på Færøerne endda kun lige at være begyndt!

Færøske fiskere emigrerer

Kunne man da ikke bare have fortsat med alt det gamle? Hvorfor pludselig det hastværk med at få udskiftet skibe, som dog har tjent det færøske fiskeri trofast i 70–80 år, og altså har udvist nogen sødygtighed?

Johan Poulsen, en af de

Billedet her er taget oppe fra Thorshavns gamle skanse, som de to gange den blev alvorligt angrebet - i 1677 og 1808 - blev overgivet uden sværds slag. Også nu har den større værdi som udsigts- end som militært støttepunkt. Til venstre i billedet Tinganes, og længere indefter til højre strækker den ældste bydel sig - lave træhuse, som har stået der siden middelalderen, med græstørvstæg og tørrede fisk dinglende under tagskægget.

SAMFUND

Færøerne

færøske folketingsmænd, udtalte i marts 1957 i tinget herom:

- Det er nødvendigt at fiske. Det er intet mindre end en livsbetingelse. Uden et betydeligt havgængende fiskeri i tilknytning til dermed beslægtede industrier vil det næppe være muligt at opbygge et moderne nutids-samfund på øerne. Løses denne sag ikke på forsvarlig vis, vil affolkning og stagnation blive følgen.

Og med de gamle skibe går det ikke længere. De er ikke konkurrencedygtige, og forholdene for deres mandskab er under al kritik. Næsten halvdelen af den færøske fiskerflådes mandskab, 1300-1400 mand har derfor taget arbejde på islandske skibe. Andre arbejder indenfor norsk og engelsk fiskeri, og jævnlige kommer også tyske trawlere til Færøerne for at supplere deres mandskab op med færinger.

Det er ikke tilfældigt, at sådanne skibe anløber netop Færøerne: De ønsker at få folk ombord, der virkelig mestrer - og kan lære fra

sig - kunsten at tilberede saltfisk. Det færøske produkts kvalitet har altid overgået alle andre; hvis konkurrenterne nu vinder frem, kan man altså takke den kendsgerning herfor, at ringe og utidssvarende erhvervsforhold jager de unge fiskere udenlands. Og vi er jo over stavnsbåndets tid.

Moderne skibe er ikke nok

Det er for letkøbt, hvis man med de første efterkrigs-års færøske erhvervsfiasko i tankerne affærdiger den nye færøske ekspansion med en tvivl om, hvorvidt de mange investerede penge også vil komme ind igen. Nu er grundlaget utvivlsomt sundt, nu har hundreder af unge færøske fiskere vundet erfaring i at betjene moderne skibe og fangstudstyr, og nu synes det hele færøske samfund uanset politiske skel at være fast besluttet på at føre moderniseringen til ende. Og en enkelt kendsgerning kan måske berolige dem, der nødigt ser millioner sat på spil: Færøerne er den nation i hele verden, der har den største eksportværdi pr. indbygger. Jo, pengene skal nok komme ind igen!

Men en moderne fisker-

flåde er selvfølgelig ikke tilstrækkeligt, selv med dygtige folk. Den må suppleres med omfattende anlæg i land. Også hvad dette angår, er færingerne i gang med store opgaver.

Værftsindustrien udbygges; skibsværftet i Skala skal således indrettes til også at kunne bygge stålskibe på op til 400 tons. Havneanlæg fornyes og udvides. Og store vejarbejder gennemføres i disse år; Færøerne har anskaffet moderne vejbygningsmateriel, og det er landsstyrets hensigt, at flest mulige bygder skal knyttes til vejnettet. Også andre sider af trafikvæsenet (i bredeste forstand) forbedres. Telefonnettet moderniseres, og Færøerne har i fjor fået egen radiosender med fast program.

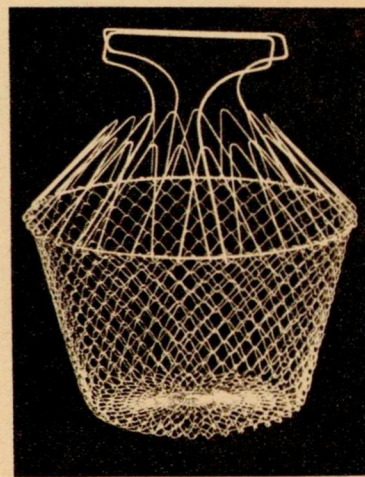
Konservesindustri

Endnu er imidlertid et område som fiskeforædlingsindustrien temmelig uopdyrket på Færøerne. Man holder sig til de traditionelle produkter såsom klipfisk, saltfisk og saltsild, hvis tilvirkning ikke kræver nogen industrivirksomhed af betydning. Men den stærke koncentration om så få store varer har vist sig at medføre en afhængighed, der kan give bagslag - som f. eks. da den store kunde Italien i 1951 pludselig lukkede af for import. Og færingerne er selv opmærksomme på, at en fiskekonservesindustri er et nødvendigt supplement til de traditionelle produktioner.

Det er i det hele taget et vældigt erhvervsopsving, Færøerne i disse år gennemlever. Fiskeriet og de dertil knyttede anlæg står naturligvis i centrum. Men mange finder en yderligere opmuntring deri, at også andre erhverv synes at vinde frem. Landbrug og frugtavl regner med bedre tider som følge af den stigende købekraft. Og den færøske kulbrydning, som i de første efterkrigsår blev næsten fuldstændig standset af konkurrencen udefra, vindrer igen kraftigt frem. Brydningen er nu på rekordhøjde, cirka 14.000 tons årligt, og kul er ved at blive en vigtig færøsk eksportvare ved siden af fiskeprodukterne.

Jeg savner

en lille kogerist til fisk eller grøntsager, så en mindre husholdning ikke behøver en hel balje vand for at koge en enkelt skive torsk, et blomkålshoved eller andre grøntsager.

her er den: TRIUMPH

- kan foldes ud og ind efter portionens størrelse, og De behøver kun ganske lidt kogevand, som bagefter kan bruges til saucen, så ingen vitaminer går til spilde.

Andre anvendelser:

Skylning og tørring af salat. Bærplukning. Æggekurv. Bordskåner.

Nu skimtes foråret, og friluftslivet begynder - ja, mange skal allerede på påske-tur ud i det fri. Tag de foranstående "gemmesider" ud af bladet, og fold dem sammen til en brochure, så har De straks en praktisk oversigt over alt det moderne camping-udstyr. De kan få i Brugsen.

Glæd
ham
med et

**Cortébert
schweizer-ur**

— det verdensberømte ur
med de mange præmier
for præcision. Herreur
C 9428 R i rustfrit stål,
incabloc, vandtæt, anti-
magnetisk og
selvlysende **218,-**

BRUGSEN

STILMAN GÅR GODT. Varehusforeningen af 1957, som driver Stilman-magasinerne i en række provinsbyer, har på en generalforsamling ændret sine vedtægter, så det første regnskabsår går til 28. februar 1959 i stedet for samme dato 1958.

Motiveringen er, at Stilman-magasinerne jo først åbnede 1. oktober 57. Det ville være upraktisk med en regnskabsperiode på 5 måneder, og desuden ville den ikke sige meget om de normale resultater, da man i disse 5 måneder har samlet både åbningsperioden, julehandelen og januarudsalget.

Den første generalforsamling med regnskabsaflæggelse og beslutning om eventuel dividendeudbetaling (for alle 17 måneder) vil nu finde sted i maj 1959.

— Man kan imidlertid fastslå, siger direktør Eigil Jørgensen, Ålborg, at omsætningen indtil nu har været så tilfredsstillende, at man absolut må sige, Stilman-magasinerne er kommet i god drift.

FRA JAPANS GRØNBECH TIL DANMARKS TORBEN

Et tidsskrift, der på en gang skal være kultur-skabende, litterært-filosofisk og spændende, er vist noget nyt for de fleste. Sådan et blad starter *Det danske Forlag* imidlertid en gang i april under redaktion af digteren *Jørgen Gustava Brandt*, *Bengt Janus*, der er maskinarbejder og essayist, samt *Torben Ulrich*, der er tennismester og jazz-ekspert. Han skal dog hverken skrive om tennis eller jazz, men er bl. a. redaktionens ekspert i fjernøstligt åndsliv og nutidig amerikansk digtning.

Blandt bidragyderne er iøvrigt *Karen Blixen*, *Frank Jæger*, *Thorkil Bjørnvig* og *Leif E. Christensen* samt en række udlændinge, hvis kvalitet fremgår af, at en kan betegnes som *Japans Grønbech* og en anden som *Indiens Malraux*. *Bazar* kommer bladet til at hedde.

— Nej, det spændende består ikke i, om vi kan få tidsskriftet til at løbe rundt, siger de tre redaktører i et kollektivt forsøg på at udvide journalistens litterært-filosofiske horisont. — Vi skal bare have 2000 læsere, for at det kan gå, og så mange interesserede er der sagtens...

— *Kurs og linie?* Nej, det kan vi ikke sige noget om. Vi møder ikke op med noget redaktionelt program ud over, at bladet skal være godt og spændende.

— *Hvad det vil sige, at bladet skal være spændende?* Tja, det er jo et udtryk, der kan dække så meget forskelligt, at det er svært at forklare. Det,

vi mest tænker på, er nu altså måden, noget er skrevet på.

— *Anmeldelser og kulturdebat* — nej, vi skal ikke have nogen af delene. At bladet skal være kulturskabende, vil netop sige, at vi hellere vil bringe selve det stof, der snakkes om, end snakken om det.

— *Om vi tror, „Japans Grønbech“ er noget af det, der snakkes om?* Ja, der tiltrænges ialtfald meget stærkt en orientering om, hvad der sker i udlandet på disse felter. Men forresten er det ikke blot nutidslitteratur, vi vil bringe — også oversættelser af ældre udlændinge. Og mange gamle danske forfattere har skrevet vidunderlige ting, som er næsten glemt. Vi har da allerede et par knaldnumre af den slags liggende.

— *Man savner virkelig et blad af denne type* — altså et blad, der udelukkende er litterært og filosofisk. De eksisterende tidsskrifter har hver sin bestemt linie, politisk, moralsk eller kulturelt...

Det er ikke kun en bestemt, snævert afgrænset kreds, der vil være i stand til at læse sådan et blad. Tværtimod vil det f. eks. ikke mindst have bud til unge mennesker, som ikke hidtil har været litterært interesseret, men som her vil opdage, at litteratur også er spændende. Mange af vor tids unge er skam interesseret i ånd, men de skal have det serveret på en moderne måde.

Det nye tidsskrift vil komme 6 gange årligt og koster ca. 5 kr. pr. nummer.

Samvirkes indholdsfortegnelse for årgangen 1957 foreligger færdigtrykt. Alle samlere af bladet vil — så længe oplaget rækker — kunne få indholdsfortegnelsen gratis fra Samvirkes redaktion ved indsendelse af

anmodning herom bilagt porto 12 øre.

Brugsforenings-jubilæum: 50 år: *FREM* Harpelunde brugsforening den 2. april.

Hils foråret med nye gardiner

147-528 C. 90 cm bred.
Elegant silkegardin i en smuk
og kraftig kvalitet. Fås i
10 forskellige mønstre og farver.
Pr. meter **8.50**

147-526 C. 110 cm bred.
Sol-, lys- og vaskeægte gardin,
100 % bomuld. Fås i 6
smukke og moderne mønstre.
Pr. meter **12.25**

147-522. 80 cm bred.
Yndigt bomuldsgardin, rødt/blåt
eller rødt/grønt — ægte farver.
Stoffet er 100 % bomuld.
Pr. meter **3.70**

152 — Lise — Fikst og
færdigt småmønstret køkken-
gardin, 100 % bomuld
i ægte røde, grønne og blå
farver. Kappe 20 x 160
og 2 forstykker 65 x 80.
Hele faget **9.75**

— og så får
De endda dividende i

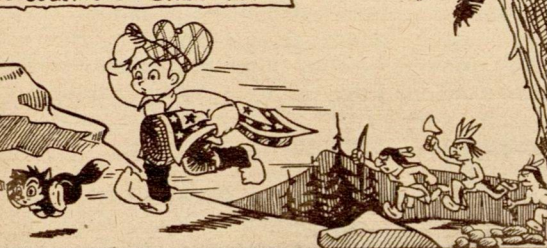

BRUGSEN

DATTER STJERN-ØJE PRØVER AT HJÆLPE CARLO MED AT FLYGTE. HUN SKAL SKRIBE SOM EN UGLE, NÅR VEJEN ER FRI. MEN SÅ LYDER DER ET RISTIGT UGLE-SKRIG - OG CARLO TRØR, DET ER TEGNET TIL FLUGT.

MENS LØBER CARLO OG LIL-LE COLUMBUS DERES VEJ

BØRN Hvorfor hedder det sådan?

WATT er i dag måleenhed for elektrisk kraft, men man kan ikke komme uden om den opdagelse, at James Watt opfandt dampmaskinen. Han døde i 1819, vidste man så godt som intet om elektricitetens anvendelighed, men med den sælsomme ud-klækning, der er sket, har man nu ved at knytte hans navn til elektriciteten sat James Watt langt større minde, end man har ham i England, hvor han fødte.

TRAM kaldes sporgvognen i en række lande, og ordets „fader“ er englænderen Benjamin Outram (f. 1764), der fra sin tidligste ungdom havde en stor interesse for teknik. Han blev hurtigt en fremragende ingeniør, og ved et tilfælde opfandt han en sporvej til arbejderne i minerne, på hvilken de kunne køre deres vogne. Denne bane kaldtes en Outramway, men med tiden forkortedes det til „tram“, og i nogle lande har man beholdt navnet.

CHIK er et almindeligt ord i den daglige sprogbrug, og ordets oprindelse går tilbage til omkring 1825. En ung maler-elev, Jean Chique hørte til sin lærers, den berømte maler Davids, yndlinge, og blev ofte foreholdt de andre elever som eksempel med en bemærkning fra David om, at „det var igen Chique“. Chique døde i en meget ung alder, men ordet chique og senere „chik“ blev stående. Maleren er der dog ingen, som husker.

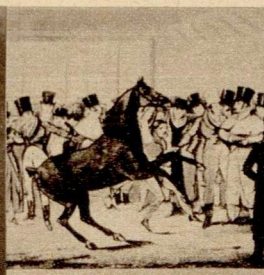
NICOTIN kalder man tobak-ken, og ordet stammer fra dengang, monsieur Jean Nicot for 400 år siden faldt i beundring over tobaksplanten og sendte dens frø og blade til hoffet i Paris. Tobaksplanten virkede helbredende når man lagde dens blade på bylder og svulster eller indåndede duften. På den måde blev snustobakken til, men først da man for hundrede år siden opfangede alkaloid i tobak-ken, fandt man, at Nicotin var en god betegnelse.

MANSARD er lejligheden under taget, og den har fået navnet efter den franske arkitekt, François Mansard. Han var indtaget en førende plads blandt Frankrigs berømte byg- mestre, og man hæder ham stadig som opfinder af man- dardlejlighederne. På billedet ses Mansard sammen med sin svoger Jules Hardouin, der lærte at lære så meget af sin svoger, at han kunne føre hans svoger videre efter Fran- çois død i 1666.

LITFASS var en genial trykke- riejer. Han havde et hav af ideer, men sit største indfald fik han først, da han var 60. Ernst Liffass ærgrede sig over, at man ødelagde husvæggene med overklistering af plakater, og efter lange overvejelser kom han til at tænke på at lave nogle søjler til formålet. 1855 blev de første søjler rejst i Berlin, og i Tyskland, Liffass' hjemland, hedder de stadig ikke andet end Liffass-søjler.

TATTERSAL sagde, efter 30 år i hertugen af Kingstons tjene- ste, sin stilling som stald- mester op, for at etablere sig som „rideheste-udlejer“. 1766 nedsatte han sig som sådan nær Hyde Park, og i løbet af få måneder blev Tattersals fo- retagende stedet, hvor den fornemme London-sportsver- den mødtes. Det blev sæd- vane, at man sagde: Vi går til Tattersal, og efter hans død hedder det ikke andet, når man skulle på ridebanen.

LORD DERBY, den 12. i ræk- ken, er blevet et begreb, og det skyldes, at han, som den store hesteelsker, han var, i året 1780 arrangerede et ste- væddeløb nær London for venner og bekendte. Succes'en var enorm, og man besluttede at fortsætte med løbene. Da man i 1836 i Frankrig startede med at holde et stort vædde- løb hvert år, kaldte man det „det franske derby“, og så- ledes er det gået fra land til land.

Sy selv

Af „Vi-mønster“ nr. 3170 kan der fremstilles 3 for- skellige modeller. Stør- relse 40, 44 og 48. Pris kr. 2.75.

NEDERDELE

Nyt nummer af modejournalen Vår Mønstertidning er udkommet. Pris kr. 2.75.

Fås i BRUGSEN - NORITA - STILMAN og MAGASIN ANVA

Hjem og Familie

Den yndige pige nyder morgenkaffen i sengen, der er udstyret med det ligeså yndige pastelfarvede linned.

Lidt ekstra kulør-

DET SER nu ud til, at der for alvor er ved at ske noget med hensyn til vort sengelinned. Tidligere har vi fortrinsvis tyet til det traditionelle, hvide, medens man i dag i større grad foretrækker at købe det kulørte – blomstrede og sribede. Der er da og-

så sket en stor – og fordelagtig – ændring med det kulørte linned, og naturligt er det, at især unge, nygifte foretrækker at købe linned, der samtidig med at være til gavn og nytte, også sætter lidt ekstra kulør i soveværelset.

Hvidt eller kulørt

KULØRTE dynebetræk i al almindelighed er ingen nyhed. De har været brugt så længe, man husker tilbage. Nyheden hvad linnedet angår, ligger i dette, at der de sidste år er kommet flere arter og variationer af det kulørte. Og det har man unægtelig trængt til.

Vi kender bedst de påtrykte, blomstrede dynebetræk (vi omtaler kun dynebetræk, da hjemmene i de fleste tilfælde udelukkende benytter hvide lagner og pudevær). De kan fås i flere farver – det har man kunnet i mange år – og det nye er, at man nu kan købe dynebetræk med mange forskellige korsstingsmønstre. Farverne er blevet smukkere – de holder i både vask og sol – og det er de påtrykte betræk, der bliver solgt allerflest af.

Hvorfor købes dynebetræk for små?

De påtrykte betræk er meget billige, men, ja, der er et men – for hvorfor køber kvinderne deres dynebetræk for små?

Det er en kendsgerning, at betræk med en bredde af 130 centimeter er i meget stor afsætning, medens det fortrinsvis er dyner med bredden 140 centimeter, der bliver solgt. Der er et misforhold mellem disse to tal, og da man så må regne med, at dynebetrækkene krymper en del i vask, ja, så har man automatisk resultatet foran sig. – Dynebetrækkene bliver for små!

Man må ikke lade sig afskrække af en tilsyneladende høj pris for de brede betræk. Det bliver dyrt i længden at spare, og det kan kun tilrådes alle at købe den store størrelse – det betaler sig ikke altid kun at se efter prisen.

De gennemvævede, sribede betræk er dyrere

Foruden de påtrykte betræk har man så sribede, gennemvævede, og de kan ligeledes fås i mange variationer. Salget af disse var meget stort inden krigen, men sygnede hen til næsten intet omkring 1952, hvorimod interessen synes at være født påny hos forbrugerne. Disse gennemvævede, sribede

betræk er lidt dyrere end de almindelige med påtrykt mønster – men er til gengæld en del stærkere. Og hvad farverne angår, så kan de fås i både ret stærke samt i pastel.

Nu kommer der noget nyt i sengelinned

En ny art pastelsribede kan iøvrigt ventes i handelen fra FDB om kort tid. Denne vare stammer fra Tyskland, senere har Sverige taget produktionen op, og betrækkene ventes altså nu til Danmark. Der er imidlertid ingen tvivl om, at disse betræk *ikke* vil høste succes hos forbrugernes flertal. Dertil er prisen for høj, for selvom man som sagt bør se efter kvalitet og til en vis grad udseende, så kan guld dog også købes for dyrt. – De pastelfarvede betræk er dog meget yndige, og de, som har råd, kan og vil sikkert købe dem. Noget sengetæppe er i hvert fald ikke nødvendigt i så tilfælde!

Og endelig har man så de ensfarvede pastelfarvede. De kan blandt andet fås i rosa, blåt og grønt, og i dette tilfælde kan man købe hele sæt – d.v.s. både dynebetræk, lagen og pudevær. Det ensfarvede linned har været i handelen i de sidste 3-4 år, men hvor mærkeligt det end lyder, har afsætningen ikke været så stor, som man umiddelbart skulle regne, og formentlig er det kun en modesag. Linnedet er

Stafet

For det maskuline velvære...

Kvalitetsskjorte i 4 moderne farver

28⁵⁰

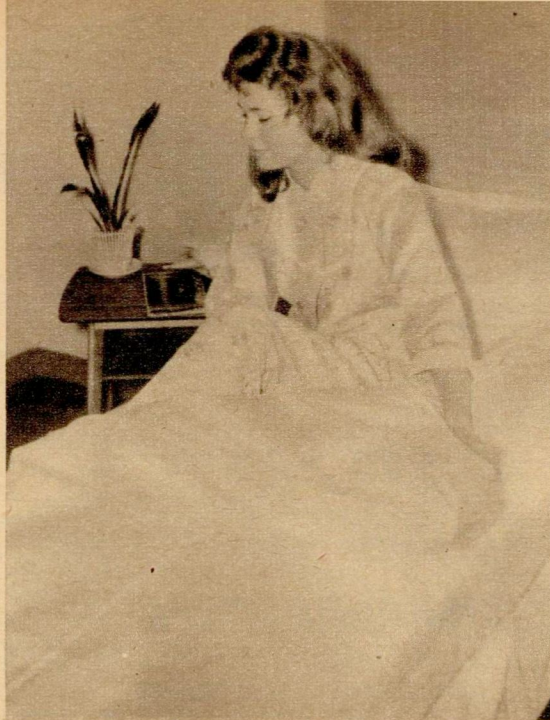
på sengen

imidlertid af en meget god kvalitet, og dynebetræk og pudevær kan have broderede smalle hvide striber langs kanterne. — Linnedet er meget kønt — og mere praktisk end det hvide.

Krympfrit hvidt linned

Naturligvis vil det hvide linned altid være det førende. Sådan har forholdet været alle år, og formentlig vil det forblive uændret. Imidlertid er hvidt linned et begreb, som omfatter uhyre mange ting, og det er ikke til at sammenligne kvaliteter og priser, idet linnedet findes i utallige arter. Een ting er dog fælles for det hele: — Det krymper i vask, og det er en gene, i hvert fald hvis man har købt linnedet for småt.

I øjeblikket går FDB med planer om at tilbyde forbrugerne en nyhed: en serie hvidt linned, der bliver *sanforiseret*, det vil sige krympet, inden det kommer i forbrugernes hænder — det er kun et spørgsmål om tid, hvornår det er fremme. Den nye vare bliver dog linned i en ret dyr prisklasse i første omgang, men man kan ikke nægte, at det bliver en „glædens dag“ for mange, dagen, når planerne om det krympfri sengelinned bliver til realitet. For selvom der nu med hvert sæt linned følger en deklaration om varens størrelse og krympeprocent, så er det dog sikrere og bedre i det øjeblik, linnedet er krympet inden brug.

Det hvide linned går aldrig af brug, og det påtrykte, mønstrede betræk (bill. t.h.) der kan fås i mange variationer, er både billigt og kønt.

Så gør vi sådan når vi vasker vort (senge) tøj

MEN MED sengelinned følger også et spørgsmål om, hvorledes man skal behandle det på den mest nænsomme og omhyggelige måde, og vi vil som afslutning give et par gode råd med hensyn til storvasken.

Et godt resultat får man, hvad enten man benytter selvvirkende, sæbeholdigt vaskemiddel (Bli-da), selvvirkende syntetisk vaskepulver (Nu-Hvid) eller NAP-sæbespåner. Det anbefales imidlertid husmødrene at benytte vekslende vask med de forskellige midler, da syntetisk vaskepulver affedter stoffet ved konstant benyttelse af dette middel. På den anden side vil det være uklogt i længden at vaske med sæbevaskepulver, da det kan give anledning til kalksæbe i tøjets tæver. Syntetisk pulver fjerner rester af kalksæben — så derfor den vekslende vask. Benytter man vaskemaskine til storvask, og er der på maskinens inderflade kommet en belægning af kalk, skal man blot koge-vaske den med en opløsning af Nu-Hvid, skylle efter en gang, og kalken er væk. Man må endelig sørge for, at vaskemaskinen er ren for kalk, hvis man skifter fra anvendelse af sæbe til syntetisk vaskemiddel, da den løsrevne kalksæbe sætter sig på tøjet som grimme pletter.

Og hvad vandets temperatur angår, kan vi nævne, at farveægte bomuld kan tåle 85–90°, medens farveægte hør kan tåle

70–85°. Endelig skal vi pointere, at det klogeste er at skylle tøjet fire gange. Første gang i „blødt vand“ (dog ikke nødven-

digt, hvis man har benyttet syntetisk vaskemiddel) og de resterende gange i almindeligt hårdt vand.

De stribebedetræk kan fås i mange farver, og de er både sol- og vaskeægte.

**ARBEJDSSTØJET
I TOPKLASSEN**

Slidmand

et kvalitetsprodukt fra FDB

forbruger-

REDIGERET AF BODIL M. BEGTRUP

- en god kop te med påskekager...

skerne har lært at drikke te. De teproducerende landes propagandakontorer i alle Europas større byer har haft succes med deres indsats for at lære folk at drikke te.

Her i landet har vi hårdt vand, og det må man tage hensyn til ved valget af tesorter, siger FDB's teafdeling. Den te vi sælger mest af, er *Lakkawella*. Det er en god daglig-te, der består af en blanding af ceylon, indiske og kinesiske teer. *Lakkawella* er mellemstorbladet, har en god, men ikke særpræget aroma, en smuk gylden farve, og teen bliver ikke bitter, selv om man lader den stå nogen tid efter, at den er lavet.

Te nr. 77 er en blanding af fine sydindiske teer, den er mere småbladet end *Lakkawella* og har derfor en mere udpræget aroma. Teens

fineste smagsstoffer sidder nemlig i tebladenes yderste bladspidser.

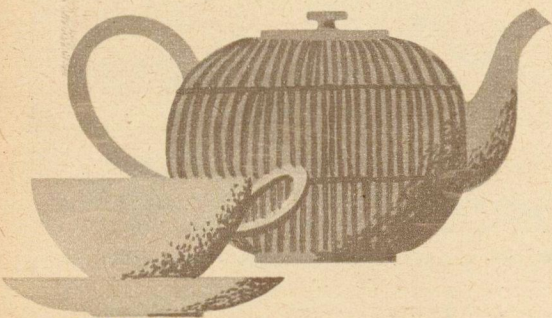
FDB's fineste te er nr. 66. Den er sammensat af nord- og sydindiske teer (*Darjeeling*) og lidt grøn te.

Te nr. 77 sælges kun i løs vægt, medens *Lakkawella* fås i pakker à 50-100 g og nr. 66 i 100 g pakker. Større portioner kan købes i nydelige tedåser i størrelser op til 1 kg.

Der findes en uendelighed af tekvaliteter, men det må være te-specialforretningernes opgave at have det store udvalg i ublandede teer. FDB's teafdeling har valgt at koncentrere sig om få kvaliteter, som så kan sælges til en meget rimelig pris i forhold til kvaliteten, fordi salget ikke spredes på mange mærker. Det skal lige nævnes, at hvis man kan lide, at te har en let røget smag, kan man gennem brugsen købe eller bestille *Souchong-te* og så selv blande så meget i teen, man nu synes om.

TE STIMULERER LIGESOM KAFFE

I kaffe er der *coffein* og i te *tein*. Det er *beslægtede stoffer*, og begge har en stærkt stimulerende virkning. En god kop te kvikker lige så meget som en god kop kaffe – men det skal altså være en god kop te.

VED et valgmode fremhævede kandidaten, at hans parti havde sørget for, at terationeringen blev ophævet. En lun vestjyde afbrød taleren med en bemærkning om, at der nu ikke var grund til at gøre så meget for de syge. Nu drikker måske den samme jyde, uden at være syg, sin daglige kop te, for tesalget er omtrent fordoblet gennem de sidste 20 år. Dan-

TE regler

1 Brug en teskefuld te pr. persona og een til tepotten.

2 Skold og gennemvarm tepotten lige før teen laves.

3 Hæld spilkogende vand på tebladene.

4 Lad teen trække under te-hætte mindst 5-7 minutter.

5 Rør i tepotten lidt før der skænkes op, så får tebladene tid til at synke til bunds igen – teblade i koppen er ingen ulykke, men der er dem, der ikke bryder sig om det.

6 Vask aldrig tepotten med sæbe, sulfo eller soda. Skyl og skold den kun i rent vand.

7 Opbevar teen tørt i dåse med tætsluttende låg.

DET har været en gylden regel, at man ikke måtte lave te med vand fra varmtvandshanen. I virkeligheden skal man være en superfin tesmager for at kunne konstatere forskel på te tilberedt med vand fra varmtvands- eller koldt vandshanen. Måske har det betydning, at vandet ikke har stået i rørene, f. eks. natten over – så lad vandet løbe et øjeblik, før det tappes fra hanen til kaffe eller te straks om morgenen.

Tepottens materiale har man også tillagt den største betydning. Men tepropagandakontoret holder på, at man udmærket kan bruge en sølvtepotte, en rustfri eller emaillet (blot emailen er hel), fordi metallet eller emailen overtrækkes med en tynd „tehinde“, når der har været lavet te nogle få gange i potten. Porcelæn, fajance og glaseret ler er udmærkede materialer til tepotter.

1/2 pris

**Forbrugerne
får
pengene...**

På Vibyfabrikkerne har en masse mennesker snuset til Nu-Hvid-prøver tilsat forskellige par-
fumer. Den duft, der nu omgiver Dem, når De
vasker i Nu-Hvid, er den, der fik de fleste stem-
mer. Samtidig er vaskeevnen blevet endnu en
tak bedre på grund af et nyt og meget effektivt
blønde-anlæg, fabrikken har konstrueret, og
pulveret støver heller ikke så meget som før.

Således pudset op, blev et parti Nu-Hvid
sendt på markedet i januar til *halv* pris. Det
var et propagandasalg, og i denne reklameform
lader man simpelthen udgiften til reklamering
komme forbrugerne til gode, ved i en periode
at sælge varen under fremstillingsprisen. Man
får prøvet varen, og kan overbevise sig om, at
den er god, glæde sig over den fine duft o. s. v.

Nu-Hvid er fremstillet til al slags vask lige-
fra kogevaske til opvask. Når husmødrene allige-
vel foretrækker Nurén til opvask, er det, fordi
midlet er meget billigere i brug, da det jo ikke
er nødvendigt at bruge et middel med perborat,
CMC, fosfater, og hvad et vaskemiddel iøvrigt
er sammensat af, for at kunne vaske godt op.

PÅSKEKAGE

125 g margarine
250 g sukker
4 æg
250 g mel
2 tsk bagepulver
rev. skal af 1 citron
1 dl mælk

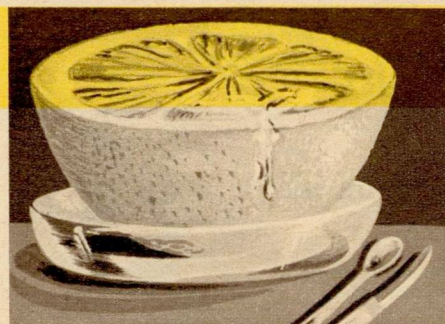
Margarinen røres blød med sukkeret.
Æggeblommerne røres i een ad gangen.
Mel, bagepulver og citronskal røres i skiftevis med
mælken.
De stiftpiskede hvider vendes i til sidst.
Dejgen fyldes i en rund, smurt form.
Bagetid: ca. 1 time ved jævnt varme (175°).
Kagen flækkes, når den er kold, sammenlægges
med citronsmør og glacéres med glasur, der er
farvet svagt lysegrøn med frugtfarve.

AKTUELT

DET ER GRAPE-TID

DEN store, gyldne grapefrugt hører til samme
familie som appelsinen og citronen. Den har en
syrlig-sød, let bitter, pikant smag, som man
kommer til at sætte mere og mere pris på. Den
er meget saftig, og der er masser af c-vitamin
i den – og det har vi netop brug for nu. En
halv grape svarer til en appelsin, så den er ikke
så dyr at traktere med nu og da. Den kan spises
om morgenen, den kan serveres som dessert,
som den er med et drys sukker – eventuelt
pyntet med et rødt, syltet bær eller i en frugt-
salat. Den kan også bruges som forret eller
mellemret, når middagen skal gøres lidt festlig.

Men grape-frugt må gøres i stand – og helst
med en grape-kniv. Det er en letbuet, savtakket
frugtkniv. Med den løsnes frugtkødet fra hin-
derne, uden at de skæres itu. Med lidt øvelse

kan det gøres så pænt, at man ikke kan se, at
frugten har været rørt. Grape spises med teske
ud af skallen.

HUSK, AT

Gulvkluden holder dobbelt, hvis den
vrides på langs med de grove tråde.
At nylonkosten hyppigt skal skylles,
da den ligefrem suger støv og snavs
til sig. Kosten tørrer hurtigt. Stil den
med børsterne opad.

KANELSNEGLE

250 g mel
2 tsk bagepulver
125 g margarine
50 g sukker
1 æg
ca. 75 g margarine (stuetemp.)
ca. 5 spsk kanel-sukker

Mel og bagepulver sigtes sammen.
Margarinen smuldreres heri.
Sukker og æg blandes i.
Dejgen æltes sammen, udrulles i ½ cm tyk aflang
plade.
Margarinen smøres ud over dejgen.
Kanel-sukker drysses på.
Dejgen rulles sammen som en roulade, udskæres
i ca. ½ cm tykke skiver.
Bagetid: ca. 8 min. ved god varme (200°).

STRASSBURGERE

250 g margarine
125 g flormelis
1 æg
300 g mel

Margarine og flormelis røres blødt, ægget røres i
lidt ad gangen. Melet vendes i.
Dejgen sprøjtes ud i forsk. faconer på smurte plader.
Bagetid: 6-8 min. ved god varme (200°).

Citronsmør (til påske-kagen)

75 g margarine
150 g sukker
saft af 2 citroner
2 æg sammenpiskede
Alle ingredienser røres sammen over damp i 10-15
min. til det jævner.

Glasur

150 g flormelis
ca. 3 spsk vand
grøn frugtfarve

**Lynhurtig
reparation**

DET ER UTROLIGT

så hurtigt
Den flydende tråd
klarer alle
tøjreparationer.

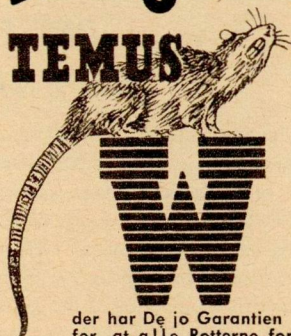
**Den
flydende
tråd**

I tube eller
flaske.

Rækker
langt.

BRUGSEN
har den

**Brug dog
TEMUS**

der har De jo Garantien
for, at alle Rotterne forsvinder

Temus W Rottegift

Godkendt af Indenrigsministeriet som Rotte-
udryddelsesmiddel.

Temus W Musegift

er af Statens Skadedyrslaboratorium aner-
kendt til Bekæmpelse af Mus.

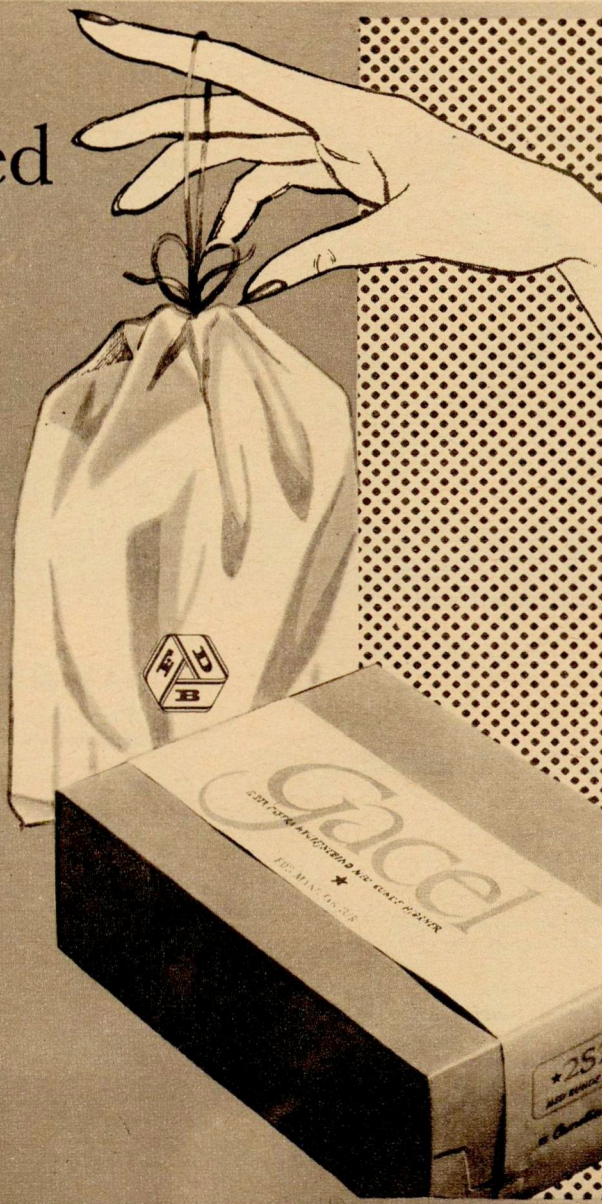
**Sikkerhed
og
velvære**

*Gacel** er let som
dun og har en meget
stor absorberingsevne.
Det er fremstillet af
silkeblødt engelsk cell-
stof med fineste gaze
omslag.

Dette meget fine bind
kan leveres såvel i
karton som i mælke-
hvid plasticpose.
10 stk. kr. 2,40

*Anette** er lidt mindre end
Gacel, men af samme fine
cellstof. Omslaget er tricot-
slange. 10 stk. kr. 1,75

**et Camelia produkt*

Man har endnu ikke fundet metoder til bekæmpelse af spastisk lammelse (spasticitet), men ved behandlinger, bestående af massage, bevægelser og øvelser samt (ortopædiske) operationer på muskler og nerver, er man i stand til delvis at hjælpe mennesker med sygdommen. Lidelsen er medfødt og antages at skyldes en standsning eller forstyrrelse af funktioner i visse hjerneafsnit. Den opdages først derved, at barnet ikke begynder at gå til normal tid eller er tilbage i udviklingen. - Billedet herover viser Vibeke, der maler. Hun har gangbesværligheder, og et par timer foran staffellet er god medicin for hendes ben.

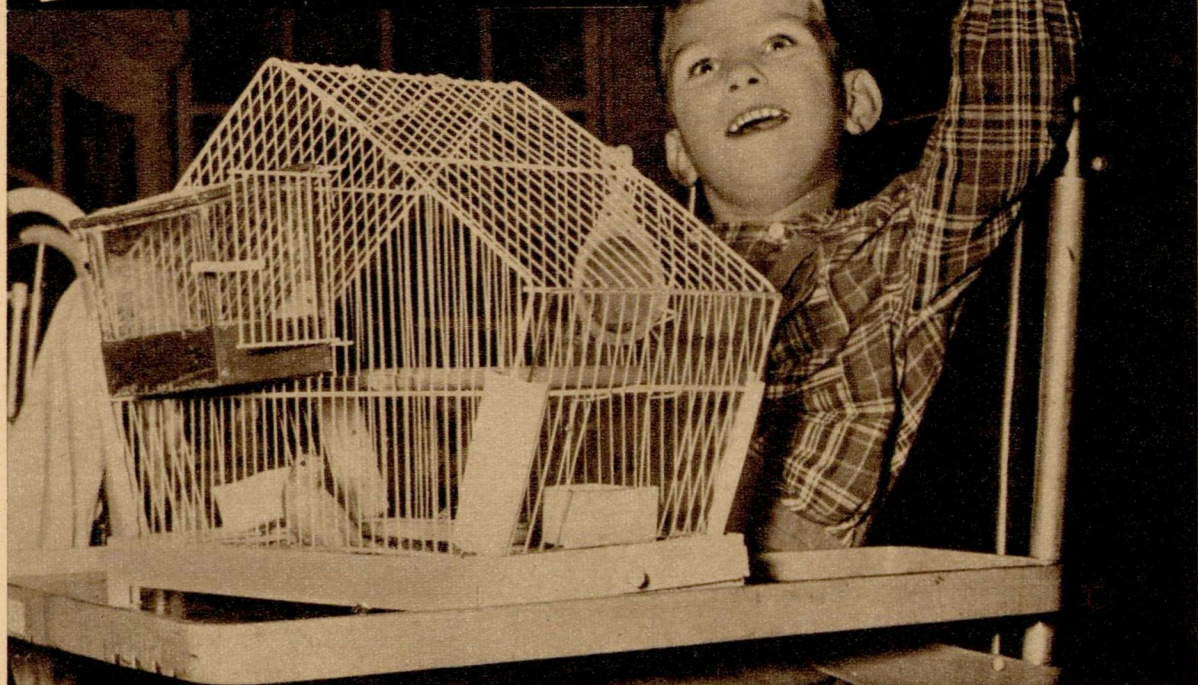
Naturligvis er der forskel på, hvor hårdt børnene er angrebne af spasticitet. - Christian* er, som billedet viser, en dreng, der kan klare sig selv med at spise.

På besøg hos tyve spastikerbørn

PETER er seks år. Han er en dejlig dreng med lyst hår og store blå øjne. Han smiler og ler, han er så glad. Men Peter er syg. Han er spastiker, og alt, hvad vi andre raske tager som en given ting, er for Peter det stik modsatte. For Peter kan ikke gå. Han kan ikke tale, og hans hænder vil ikke lystre ham. – Peter er blot et enkelt eksempel på, hvilke barneskæbner man møder på „Landsforeningen for Spastisk Lammede Børn"s hjem, „Kildehøj“ i Nivå.

For tre år siden blev dette hjem indrettet og startet på fabrikant K. A. Hartmann's initiativ, men driften finansieres nu af staten, og det kan med det samme fastslås, at „Kildehøj“ er noget ganske specielt. Det er et „smilenes hjem“, hvor man bliver glad for at være, et hjem, hvor man først og fremmest fornemmer tryghed. Og børnene – spastikere i alderen 4-5 til 12-13 år, er uhyre taknemmelige for deres ophold på tre måneder på „Kildehøj“. I de tre måneder får de behandling, observation og rekreation, ting, der er betydelige faktorer i arbejdet på at hjælpe børnene så meget, at de blot på visse områder er i stand til at klare sig ved egen hjælp.

Hvad behandlingerne af børnene angår, må de siges at være et kapitel for sig, thi de er så omfattende og varierende, at udenforstående har svært ved at sætte sig ind i den. Det er professor Preben Plum, Rigshospitalet, der personlig fører journaler over hver enkelt barns frem- eller tilbagegang, ligesom to specialister fra samme hospi-

Billedet taler for sig selv: Peter er glad og spreder glæde omkring sig – trods det, at han kan hverken gå, tale eller bruge sine hænder.

tal kommer til „Kildehøj“ to gange om ugen for at tilse børnene og deltage i behandlingerne.

Indtil nu har der været 108 børn på „Kildehøj“. Nogle har været der både to og tre gange, det afhænger af, hvor syge de er. – Og med et tre-måneders ophold på børnehjemmet kan nås meget – både for børnenes og forældrenes vedkommende. Forældrene kan være kørt træet på grund af den belastning, et spa-

stikerbarn er, og kan i de tre måneder, opholdet varer, samle nye kræfter. – Børn kommer fra hele landet til „Kildehøj“, og uanset den skattemæssige indkomst skal forældrene betale 70 kroner om måneden – dog kan der i tvungne tilfælde ydes støtte til de forældre, der ikke kan overkomme at udrede dette beløb for opholdet.

Men hvad med børnene? Kan man hjælpe dem? Kan de blive raske? Svarene må blive des-

være nej! Man står hjælpeløse overfor disse stakkels små mennesker, der er blevet belempet med en så forfærdelig sygdom. På „Kildehøj“ mærker man imidlertid ikke en gnist af bitterhed. Børnene – 20 ialt – har endnu ikke mødt verdens onskab, den kommer senere. Børnene er endnu lykkelige og tilfredse. De kan måske ikke sige tak med ord, men et blik fra deres udtryksfulde øjne, øjne, der ser alt, er også nok.

Ryggen skal stives af. Det er ikke morsomt, men Ditte to'r ophold i stokassen med et smil. Hun kan simpelt endet, når søde „tante“ Bodil underholder.

Birgitte har vanskeligheder med at styre sine bevægelser, og hun sidder stille og pludrer og ser blot yndig ud, „tante“ Gurli binder hendes hår til små rottehaler.

Lone er en energisk pige, og hun kan gå alene. „Kildehøj"s leder, fysioterapeut, frk. Birthe Andersen, må dog hjælpe til op og ned ad trapper.

ARBEJDSDAGENS BLODIGE PRIS:

I menneske dræbt
og 15 gjort
til invalider

HVILKET ARBEJDE ER FARLIGST?

Tager man antallet af ulykker som målestok er risikoforholdet mellem en række hovederhvervsgrupper dette:

Ved jordarbejder af større format rammes hvert år 1 af hver 10 arbejdere af en arbejdsulykke.

I træ- og møbelindustrien rammes 1 af hver 15 arbejdere.

I transporterhvervene 1 af hver 17.

I bygningsindustrien 1 af hver 18.

Indenfor søfart og fiskeri 1 af hver 18.

I jern- og metalindustrien 1 af hver 20.

I den teknisk-kemiske industri 1 af hver 24.

I tekstilindustrien 1 af hver 41.

I læderindustrien 1 af hver 50.

Indenfor handelserhvervene 1 af hver 70.

I den grafiske industri 1 af hver 77.

I beklædningsindustrien 1 af hver 144.

ER De klar over, at der hver dag året rundt sker et par hundrede arbejdsulykker her i landet? Ved De, at arbejdet rundt regnet dræber et menneske og gør 15 personer til invalider i større eller mindre grad – hver eneste arbejdsdag? – Sådan er det imidlertid. Så uhyggelig stort er dette problem.

Der anmeldes nu ca. 46.000 arbejdsulykker om året. Det svarer nogenlunde til, om samtlige erhvervsmæssigt beskæftigede personer i Århus kom til skade. 46.000 er de ulykker, Direktoratet for

Ulykkesforsikring får besked om fra godt 1 million forsikrede, men udenfor denne kreds kan der naturligvis også ske arbejdsulykker. Yderligere udbetaler ulykkesforsikringen først dagpenge efter syv dages forløb. En del småuheld, som kun medfører få dages arbejdsudygtighed, bliver utvivlsomt *ikke* anmeldt, man kan således kun gætte på, hvor mange arbejdsulykker, der ialt forekommer, men for en halv snes år siden anslog eksperter, at der ialt var 160.000 personer, som årligt kom til skade under deres arbejde. De nyeste erfaringer tyder på, at tallet var *for* højt, men det er givet, at en arbejdsstyrke på adskilligt over 10.000 mennesker til stadighed er ude af produktionen på grund af arbejdsulykker.

Alvorligere tegner problemet sig, hvis man tænker på, hvad hver af disse mange ulykker fører med sig af lidelser, afsavn og vanskeligheder. Arbejdspladsulykken rammer ofte sit offer meget hårdt, ikke blot ved de fysiske lidelser, men også ved den psykiske belastning, det medfører at spekulere på, om man genvinder førligheden og atter kan få beskæftigelse. Rent økonomisk kan disse ulykker også skabe svære vanskeligheder i de hjem, som bliver ramt.

Den største risiko er knyttet til arbejdsområder, der i overvejende grad beskæftiger arbejdere, som tjener forholdsvis lidt – og har tilsvarende mindre at stå imod med rent økonomisk. Dagpengene fra ulykkesforsikringen svarer på højeste sats til godt 5.200 kr. om året. Bliver en mand invalid, vil erstatningen fra den lovplig-

Betonarbejde ved nybygninger er en af de mest udsatte bestillinger, man har. Manden på billedet herover handler ufsigtigt ved at kravle op på rækværket uden at benytte sikkerhedsbælte.

tige ulykkesforsikring højst kunne beløbe sig til en rente på små 4700 kr. om året. Det sidste talt er beregnet efter 100 pct.s invaliditet, og f. eks. tabet af den højre arm takseres *ikke* til total invaliditet. I reglen vil en mand med en sådan læsion blive betragtet som 80 pct. invalid, og erstatningen vil derfor blive $\frac{4}{5}$ af de 4700 kr.

Selv for den, der helt genvinder førligheden, vil en arbejdsulykke ofte være et hårdt økonomisk slag. Arbejdsudygtigheden ved de ulykker, som anmeldes til forsikringen varer gennemsnitligt et par måneder, og i den tid udgør dagpengene ca. 16 kr. om dagen. For mange betyder det en halvering eller endnu større reduktion af den normale indtægt. Desuden får man som sagt ikke dagpenge for den første uge.

På hvilke arbejdsområder er risikoen så størst? Ja, det afhænger i nogen grad af, om man tænker på *antallet* af ulykker, eller man også tager hensyn til, hvor *alvorlige* ulykkerne er. Et fagområde som træ- og møbelindustrien har således altid opvist et højt antal ulykker, men kvæstelserne har gennemgående været små (målt med ulykkesforsikringens målestok). I det sidste år, man har en opgørelse for, rammes

DEN DANSKE

Alminette Transportspand

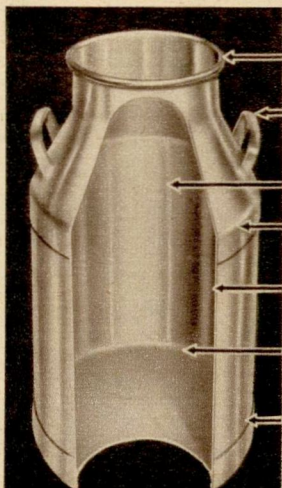
Helpresst i eet stykke af hård aluminium

VERDENS BEDSTE MÆLKESPAND

Elegant strømlinet form • Umådelig stærk • Vejer mindre end nogen anden aluminiumspand • Let at holde ren • Hele spandens indre kan overses • Dobbelt hård aluminiumlegering.

A/S FREDERIKSBERG
METALVAREFABRIK

Nitvej 10 . København F . Tel. C. 2326

solid rand af stor styrke.

hærdede hanke, der ikke rager frem.

blank og glat overflade.

forstærket skulder.

solid vægtykkelse.

buet overgang til bunden.

bundring af hård aluminium eller galvaniseret stål.

Føres af FDB

1 af hver 15 arbejdere inden for træ- og møbelindustrien af en arbejdsulykke – men kun een af disse 16-1700 ulykker medførte døden. Farligst (hvis man kun ser på antallet af ulykker) var det, der i ulykkesforsikringens opgørelse kaldes jordarbejde, og som omfatter f. eks. dræningsarbejde, vandbygnings- og brobygningsarbejder, havneanlæg og brøndboring. Af de 14.000 mand, som gennemsnitlig var beskæftiget indenfor dette arbejdsområde, rantes hver tiende.

Ser man kun på ulykker, der medfører døden, er søfart og fiskeri ubetinget de

farligste erhverv. I det år, der her er tale om, blev der fra disse erhverv, som tilsammen beskæftigede 28.000 forsikrede, anmeldt 42 ulykker med døden til følge, mens dansk industri – med mere end 15 gange så mange beskæftigede – krævede 69 dødsopfre.

Det er ikke antallet af maskiner, der presser antallet af dødsulykker i vejret. Fag med mange arbejdsmaskiner har ofte – som træindustrien – et stort antal ulykker, men også hyppigt *forholdsvis* få svære ulykker. Man kan ikke uden videre tale om, at maskinerne dræber. Dette fremgår, hvis man betragter antallet af dødsulykker indenfor landbruget. Der forekom 49 af disse i løbet af det år, opgørelsen her omfatter (der er kun tale om ikke-selvstændige landmænd). Flertallet af disse ulykker stod i forbindelse med traktorer eller anden moderne mekanik, men i 1933-40, da traktorer var et næsten ukendt begreb indenfor landbruget, lå antallet af dødsulykker oppe på gennemsnitlig 65 om året. Der var flere landbrugsmedhjælpere dengang, men alligevel – problemet er ikke blot maskiner eller ikke maskiner.

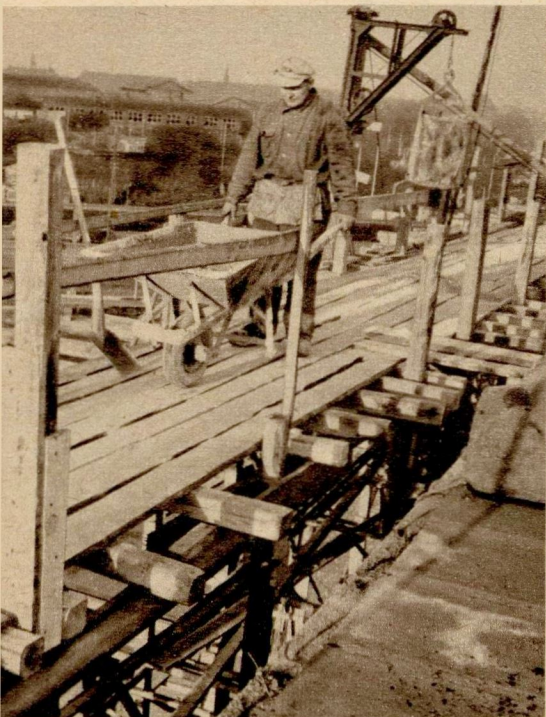
Den lovpligtige ulykkesforsikrings udgifter pr. helårsarbejder – altså både dagpenge og erstatning gør det muligt at foretage en nogenlunde pålidelig sammenligning af risiko-forholdene i forskellige erhverv, og afslører mange overraskende ting. Hvem skulle f. eks. tro, at noget af det mest ufarlige arbejde er beskæftigelse på en sprængstof- eller fyrværkerifabrik? Den sidste årsopgørelse viser, at en fyrværkeri- og sprængstofarbejder gennemsnitlig kostede ulykkesforsikringen næsten lige så lidt som en urmager – begge mellem 1,50 kr. og 2 kr. Til sammenligning kostede maskinfabrikker gennemsnitlig ulykkesforsikringen 50 kr. pr. arbejder. De fleste vil betragte maskinarbejdere som temmelig udsatte, men det er lige så far-

ligt at være ansat i et ismejeri, en oste- eller smørhandel. De forsikrede her kostede 53 kr. Og det er endnu farligere at handle med gamle klude. Det skaber ca. 1½ gang så stor risiko som at arbejde på en maskinfabrik.

Tager man de større industrigrupper, vil man finde, at den største arbejdsrisiko er knyttet til jordarbejde (132 kr. om året pr. arbejder), bygningsindustrien (82) og sten-, ler- og glasindustrien (76). Indenfor hver af de store grupper er der imidlertid meget betydelige variationer.

Noget særlig godt overblik over årsagerne til arbejdsulykkerne har man desværre ikke. Over halvdelen henlægges som „uopklarede eller hændelige“, og når Arbejds- og Fabrikstilsynets sidste større undersøgelse af de „opklarede“ ulykker kom til det resultat, at ca. ⅓ skyldtes menneskelige faktorer, siger det ikke alverden. Selv om en ulykke ganske åbenbart er forårsaget af f. eks. en arbejders uopmærksomhed, kan det meget vel være, at årsagen til uopmærksomheden – og dermed ulykkens egentlige årsag – er at finde i materielle forhold, i et forceret arbejds-tempo eller i andre ting, som arbejderen ikke selv er herre over. At man på arbejdspladserne har begrebet „ulykkesfugle“, d. v. s. personer som på grund af legemlige eller sjælelige mangler lettere kommer til skade end andre, er man forlængst blevet klar over. Også alderen spiller en betydelig rolle. Unge arbejdere rammes forholdsvis hyppigere af arbejdsulykker end ældre.

Siden den nye ulykkesforsikringslov gennemførtes, har antallet af anmeldte arbejdsulykker ligget mellem 44.000 og 46.000 pr. år, men med en tendens til en ganske langsom stigning. Og af disse 46.000 må man altså regne med, at ca. 4.500 bliver invalider i større eller mindre grad og at knapt 300 mister livet.

Løbebroen skal på begge sider have et solidt rækværk og et rigeligt antal tværbjælker til at bære gangbrædderne.

I nogle fag truer også erhvervssygdomme. Bageren her bærer maske for at undgå melstøv i lungerne.

Ved bly-arbejde er det vigtigt at skylle munden hyppigt, hvis man vil undgå forgiftning.

Rundsaven er en af de maskiner, der har flest arbejdsulykker på samvittigheden. Derfor har Arbejdstilsynet også gennem tiderne haft opmærksomheden stærkt henvendt på den, og i dag er det sådan, at alle rundsaver, der anvendes på landjorden – uanset om det er i snedkerier, i landbruget eller som hobbymaskine – er underkastet en række sikringsbestemmelser i loven om almindelig arbejderbeskyttelse, bl. a. skal de være forsynet med en effektiv dækning. Som eksempel herpå viser billedet en brænde-rundsav. Ikke blot er den roterende klinge effektivt dækket af, men en særlig gribe-anordning fører brændet frem, uden at hænderne direkte rører ved det eller kommer i nærheden af klingens

alle søfolks gode Ven

„Mike“ har haft et hårdt liv. Men de erfaringer, han gjorde, kommer nu hundredtusinder til gode

Han udsolger skibene med bøger – køber eller tigger sig lektüre til på alverdens sprog og sætter dem i cirkulation. Selv er Mike en populær forfatter, hvis drengebøger er vidt udbredt og oversat til flere sprog. Han medvirker også i den danske sømandsradio.

Ingen opgave er for lille for Mike, ingen anstrengelse for stor. Politiet ved det. En nat kimer telefonen. En betjent har fundet en fuld sømand i en mørk sidegade og bragt ham på stationen. Før i tiden var han havnet i detentionen. Nu siger overbetjenten: „Ring efter Mike.“ Mike genkender straks 1. styrmand fra et engelsk skib, som letter næste morgen, og han lodser styrmanden ombord, uden at det vækker opsigt. Mike har sparet ham for en bøde og reddet ham fra at blive sejlet agterud.

En landkrabbe fatter næppe, hvor meget Mikes indsats betyder for de fremmede søfolk. Mike er selv gammel sømand og har været gennem hele turen, så han ved, hvor skoen kan trykke. Han har selv erfaret, at sømandens højt besungne, frie liv kan udvikle sig til kedsommelighed, lede og ensomhed. Det er dette, Mike søger at forebygge med sin hjælp.

På en måde har hans liv været én lang forberedelse til denne gerning. Mike er født og opvokset i et dansk fiskerleje. Som 14-årig stak han til søs og sejlede i 15 år med skibe af mange nationaliteter. Herved lærte han sømandslivet at kende til bunds, som det former sig både til søs og til lands. Når skibet lå i havn, slog han til søren i billige knejper og vågnede med et bullent hovede – og tom tegnebog.

1925 fik Mike hyre på en norsk damper. I rum sø blev han klar over, at det var et smuglerfartøj; lasten bestod af 1200 tons skotsk whisky, der skulle afsættes i små portioner langs den nordamerikanske kyst.

„Spændingen gik mig i blodet,“ tilstår

Mike, „og det gav mægtig godt. Men det var for farligt, så jeg besluttede at skaffe min eventyrtrang afløb på anden måde – afmønstrede i Boston og søgte ind ved kystpolitiet. I to år jagede jeg smuglere. Så vendte jeg tilbage til søen – og de hidsige landgangsture.“

Men Mike begyndte at føle lede ved dette liv. I mange år havde han haft chancen til at lære en masse om verden – men hvad havde han fået ud af det?

Hans landgangsture skiftede karakter. Mike søgte nu byen og landet bag kajerne og brugte sine øjne. Men det var svært at komme i kontakt med befolkningen og finde vej i de fremmede byer. Ofte tænkte han: „Det er alt for tilfældigt, hvad jeg ser. Gid en eller anden ville hjælpe mig lidt til rette.“ For første gang strejfede den tanke Mike, at han selv kunne have lyst til at hjælpe søfolk med at få noget positivt ud af deres landgangsture.

„Det var simpel sund fornuft og havde ikke noget med vækkelse at gøre,“ siger Mike. „Ganske vist har vi sømandsmissionerne til at tage sig af søfolkene og hjælpe dem til rette, og jeg har truffet adskillige sømandspræster, som var aldeles strålende. Men de fleste af dem glemmer, at søfolk ikke alene har et åndeligt behov, men også et materielt. De vil have lidt sjov, når de kommer i land. Hvis man kun tilbyder dem åndelig føde, betakker de fleste sig. Men en passende blanding er de meget modtagelige for.“

1935 gik Mike i land og blev brobetjent på Langebro i København. Da han en aften havde brovagt, kom fire finske søfolk op fra havnen og spurgte om vej til Nyhavn. De ville have øl og piger, sagde de.

Mike forklarede dem vejen og sagde: „Hvis I går derned, så hold øjnene godt åbne, ellers risikerer I at vågne op i bar skjorte. Men forresten – hvorfor vil I netop i Nyhavn? I er pæne i tøjet og har penge på lommen. Jeg kender en mægtig hyggelig restaurant med dans og under-

*Til Mike
Alle søfolks gode ven
Copenhagen*

EN MÆRkelig adresse, ikke sandt? Postvæsenet havde imidlertid ikke svært ved at finde frem til adressaten: Det var naturligvis Børge Mikkelsen, manden der har skaffet København ry som den bedste havn, en sømand kan komme til.

Mikes liv og arbejde er én uendelig kæde af hjælpeaktioner. Han ved altid, når et fremmed skib er på vej ind i havnen, og så snart landgangen er sat, springer han ombord. „Goddag,“ siger han. „Jeg hedder Mike. Er der noget, jeg kan gøre for Jer?“

De kan bede ham om hvadsomhelst – han skal nok opfylde deres ønsker: „Kan du skaffe os fire cykler, så vi kan få set os lidt om?“ – „Jeg har hørt om jeres kongelige ballet – kan jeg mon få en billet?“ – „Hvordan med et par spændende bøger?“ – „En kajak?“ – „Et par briller?“ „Mine tænder trænger til en omgang. Kan det klares på fire dage?“ – Mike nikker og ler. Alt kan klares. Selv bryllupper har han arrangeret med ganske kort varsel.

Som turistfører færdes han lige hjemmefant på industrivirksomheder og mønstergårde, i museer og regeringsbygninger, og overalt kan han holde et orienterende foredrag for søfolkene. Der findes vel knap det sprog, han ikke kan forstå og gøre sig forståelig på.

Mike arrangerer et utal af sportsskampe for søfolkene, mens de ligger i havn, af fodboldkampe alene ca. 120 om året. Og han arrangerer baller med underholdning.

holdning, hvor man bliver reelt behandlet."

Finnerne mærkede, at Mike selv var gammel sømand, de forstod, at de havde fået et venneråd – og de fulgte det. De havde en dejlig aften og fortalte deres venner det. Og rygtet om brobetjenten bredte sig fra båd til båd. Snart beslaglagde arbejdet for søfolkene al Mikes fritid, men han tog aldrig en øre for sin ulejlighed.

Den stærke tilstrømning viste, at sømændene havde et kæmpebehov for hjælp og vejledning. „Søfolk er ikke meget anderledes end andre, forsikrer Mike. „De vil gerne more og hygge sig, men i det lange løb bliver de dødtrette af knejperne. Men hvor skal de ellers gå hen? De kender ingen i den fremmede by. Lysene blinker hyggeligt ud af vinduerne i de mange hjem, men de er lukkede for sømanden, og han har ikke selvtillid nok til at trampe ind i fine restauranter med tæpper på gulvene og elegante tjenere i kjole og hvidt."

En af Mikes vigtigste opgaver er at få sømanden til at ranke ryggen og erkende, at han ikke har spor grund til at føle sig mindreværdig – sømanden skal så at sige gøres til turist, mens han er i land. 70 procent af alle søfolk vender tilbage til landjorden efter 5-6 års forløb. Disse år, der giver så rige muligheder for at udvide horisonten både bogstaveligt og åndeligt, må ikke være spildt, siger Mike. Hvis sømanden kan få kontakt med det fremmede land, får han meget mere ud af sit besøg, end knejper kan give.

– Efterhånden blev arbejdet for søfolkene så omfattende, at Mikes fritid ikke længere slog til. Men tilfældet kom ham til hjælp. „Københavns søfartsklub“, som finansieres af rederier o. lign. og som skal være et neutralt fristed for danske og fremmede søfolk, var ikke blevet den tiltænkte succes. Det besluttedes at ansætte en kontakt- og servicemand, der skulle opsøge søfolkene, hjælpe dem på alle måder og fortælle om klubben, så de fik lyst til at besøge den.

Blandt fyrretyve ansøgere fik Mike jobbet. Det, som før var hans hobby, er nu hans arbejde – men det er stadig tillige hans hobby. Og hans ønske er, at ideen skal sprede sig til andre havne og komme alverdens søfolk til gode. Ønsket er virkelig ved at gå i opfyldelse. I mange havnebyer har man kopieret systemet, undertiden med Mikes erfarne assistance i starten.

Officielt har Mike ingen medarbejdere. Men hans kone er uundgåeligt blevet draget ind i arbejdet. Ægteparret betjener utallige søfolk om året, og deres arbejdsdag overstiger langt de otte timer. De har fået bedre tilbud fra folk, der gerne ville udnytte Mikes forbindelser rundt om i skibene. Men de har sagt nej. Ingen af dem kan tænke sig livet anderledes, for de føler med sig selv, at de løser en vigtig opgave.

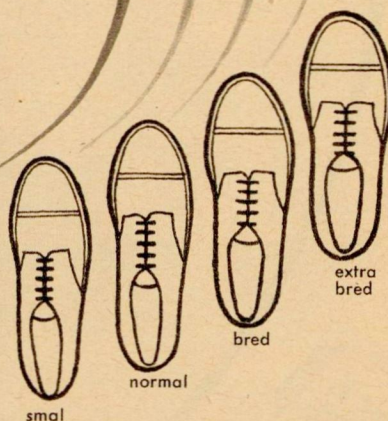
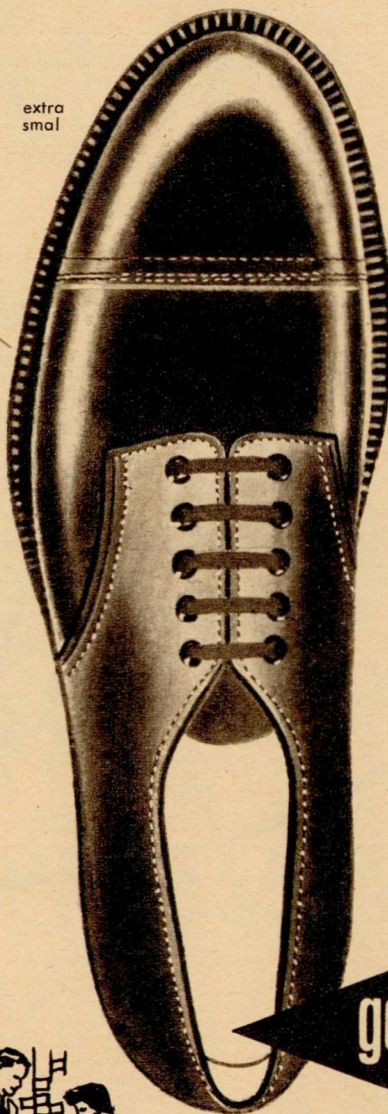
Skoen, der passer

GOLDEN FOX i 5 forskellige vidder og i halve numre

Prøv Golden Fox - 5 vidde skoene efter Deres egen fod.

extra smal

Ingen mand med respekt for sine fødder behøver at pine dem med sko, der ikke passer: *Golden Fox*, den elegante herresko, føres i ikke mindre end 5 forskellige vidder – og naturligvis samtidig i halve numre. Overlæderet er boxkalveskind, og sålerne er af fineste kærnelæder. Til skindforet er brugt det allerbedste kalveskind. *Golden Fox* er randsyet og fås i sort eller brun. Str. 6-13.

78,50

golden

FOX

FÅS I FOX-MAGASINERNE, STILMAN OG MAGASIN ANVA

..lev sundere og lettere

Frisk op på middagen med dejlig konserves, der giver Dem talrige variationer i de daglige retter. Men husk det skal være Svendborg konserves – den sunde mad, der er så hurtig og let at tilberede, og slet ikke dyr.

med Svendborg konserves fra

BRUGSEN...

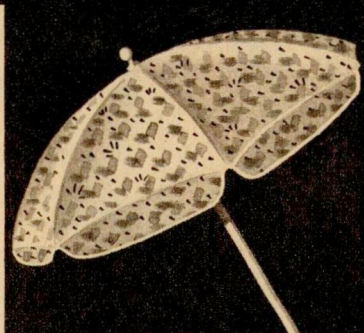
Vi boltrer os i sol og saltvand

I Brugsens manufakturafdeling er der altid fikse nyheder — specielt nu ved indgangen til ferie- og badesæsonen.

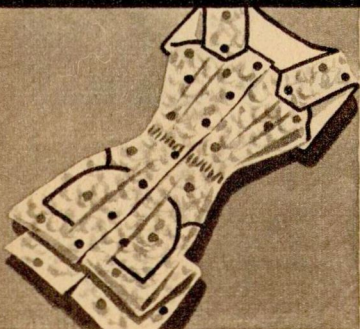
En rigtig camping-parasol, 104 cm i diameter, i et morsomt, mønstret stof og med 3-delelige stålstang. Den indstillelige metalholder gør den let at anbringe ved bord eller liggestol. Dess. 20665..... **25,50**
Metalholder, dess. 20666 **5,20**

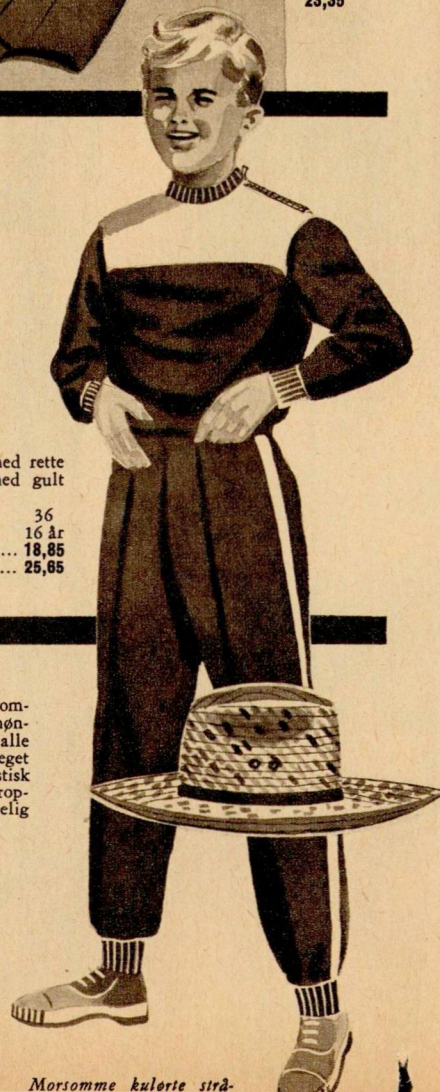
Moderne ulden bade-dragt i rød, blå eller marine med hvid kant foroven og med elegant skørt. Dess. 3/2807 i str. 40-44 **23,35**

Moderne træningsdragter er vældigt praktiske og er med rette blevet den foretrukne feriepåklædning. Fås i sort med gult eller i lyseblåt med hvidt bærestykke.
Str. 24 26 28 30 32 34 36
4 år 6 år 8 år 10 år 12 år 14 år 16 år
For eksempel str. 30 **18,85**
Voksen str. 38-42, str. 40 koster **25,85**
Forlang dess. 3184.

Yndig strandkjole i sommerglade farver og mønstre. Kjolen, der fås i alle str. fra 40-48 er meget velsiddende med elastisk talje, brede skulderstropper og stor, aftagelig krave. Dess. 20740 **23,75**

Rigtigt

Både den voksne og junior sætter pris på det lette, sportsprægede tøj — og her vises forskellige praktiske eksempler fra Brugsens store udvalg.

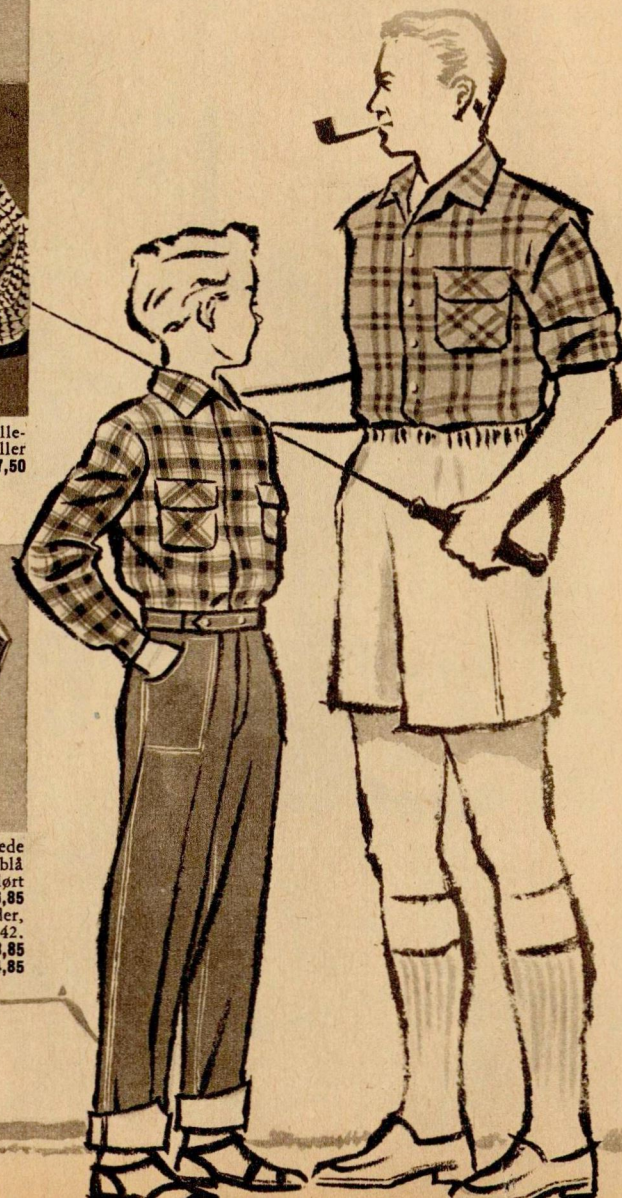
Lun og lækker herre-pullover med rullekrave. Dess. 30074, marine/grå eller koks/grå i str. 0-1-2 til **37,50**

Dess. 3/2905. Heluldne, mønsterstrikkede benklæder, marine, bordeaux og kornblå med hvide galoner og bred, påsyet kulørt elastik. Str. 00 til 2. Str. 1 **16,85**
Dess. 3/2921. Svære bomuldsbenklæder, lyseblå med hvide galoner. Str. 30 til 42.
Drenge-str. 32..... **3,85**
Herre-str. 40..... **4,85**

Camping-dress...

Smarte, blå cowboybenklæder med gule stikninger, opslag med reflektbånd. Dess. 47/4050 i str. 6-16 år. For eksempel str. 8 **16,75**
Dess. 4841. Sportsbenklæder i hvidt satin.
Voksen. Str. 1-4 **9,60**
Børn. Str. 6-14 år **8,60**
Den lys- og vaskeægte Stafet sportsskjorte i smukke tern er dejligt velsiddende og skal slet ikke stryges. Dess. 2590 fås i str. 37-44 til **34,50**
Storternet, flonelsagtig drenge-skjorte med 2 brystlommer. Dess. 2370. Str. 6-10 **7,85**
Str. 12-16 **8,35**

MANUFAKTUR I BRUGSEN

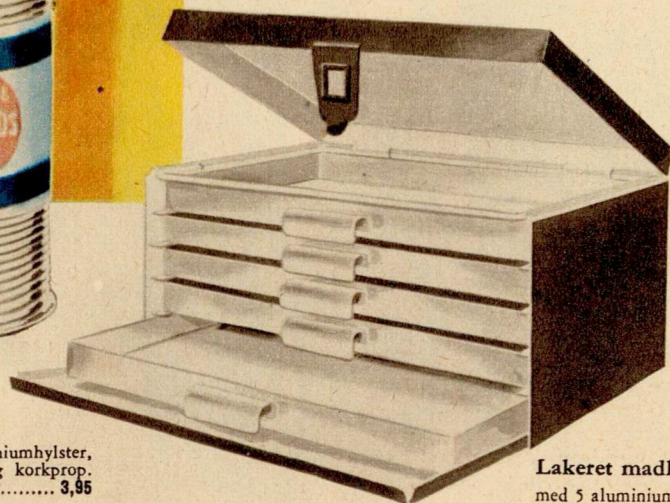
Morsomme kulørte strå-

Velkommen i... det grønne

Der er en særlig charme ved at spise skovtursfrokost eller holde rast på en moderne campingplads. Men udstyret må være i orden, og her kan Brugsen hjælpe Dem...

Picnic-kuffert nr. 800

Imiteret vulkanfiber i brunt tweed-mønster med brune hjørner, plastic-hank og forniklede låse. Indhold: 4 knive, 4 gaffer, 4 teskeer og 1 universalkniv — alt i rustfrit stål. 1 kapselåbner „Kaplet“. 4 tallerkener og 4 par kopper i mepal. 2 termoflasker, 2 aluminium-madkasser, 1 plastic-flaske, 1 plastic-peber- og saltbøsse, 2 plastic-dåser samt 1 plastic-smørdåse med glasindsats. Kufferten måler (lukket) 45×33×17 cm. 129,00

TERMOFLASKE

til ½ liter
Cirkelkaffe.
Flasken har riflet aluminiumhylster, plasticbæger, hældetud og korkprop.
Dess. 98 3,95

Lakeret madkasse

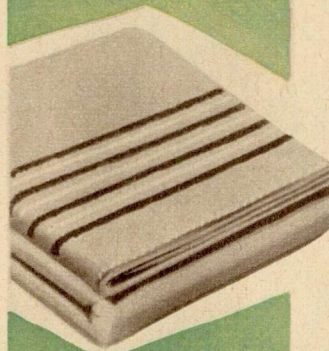
med 5 aluminiumsbakker.
30×20×15½ cm. Dess.
9462 32,00

Den blide søvn

i lune omgivelser...

En luftmadras gør lejrlivet ekstra behageligt — den er lige anvendelig som seng og lænestol. Og med stor fordel kan De også i Brugsen vælge et dejligt lejrteppe og en af de lækre soveposer af dun, krøluld eller krølfjer.

Grøn sovepose, førsteklases krøluld, dess. 40561, med pude..... 39,85
Grøn cambricsovepose, dess. 40560 C, krølfjer, med pude 72,00
Lun og lækker dunsovepose, dess. 40559 C, grøn cambric m. pude 122,00
Soveposehylster af lærred med gummi-overtræk og lynlås. Dess. 40570 13,85
Lagenpose, 65×180, med hovedpude. Dess. 40565 C, i ubleget stout... 10,95

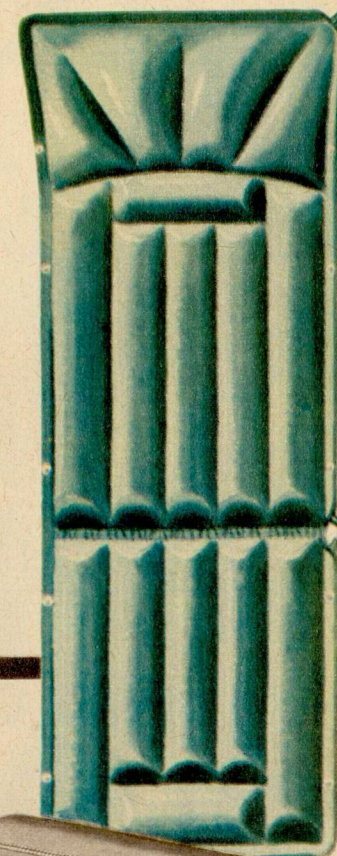

Gråt bomuldstæppe med gul bort. Dess. 47020.
125×190 11,80
Gråt bomuldstæppe. Dess. 47002. 125×160 ... 8,40

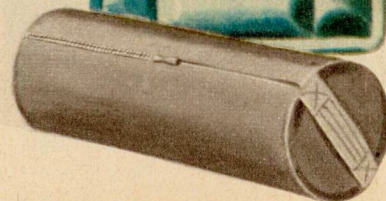

Gråt, uldent lejrteppe m. grøn bort. Dess. 47534.
125×160 11,85
125×190 14,25

Leopardmønstret flonels-tæppe. Velegnet til bil-indtræk. Dess. 47036.
140×190 24,50

Grøn luftmadras, 68×190, junior-model, med 3 luftkamre og 1 sæt gjorde. Dess. 40587, af svært gummilærred 70,00
Seniormodel, 76×210, dess. 40588, koster 78,00
Luftpumpe, dess. 40581 12,85
Plastic campingdug, 120×140. Dess. 41694, grøn-rød-blå-ternet med den ene side i hvidt damaskmønster 4,85
Grøn luftpude, dess. 40589, str. 38×40, kvalitet som luftmadrasserne. 9,35

ISENKRAM I BRUGSEN

MANUFAKTUR

Ferierejsen begynder i BRUGSEN

Brugsens campingudstyr omfatter alle de praktiske og uundværlige ting både til den korte og den lange tur — for cyklesportsfolk og bilturister.

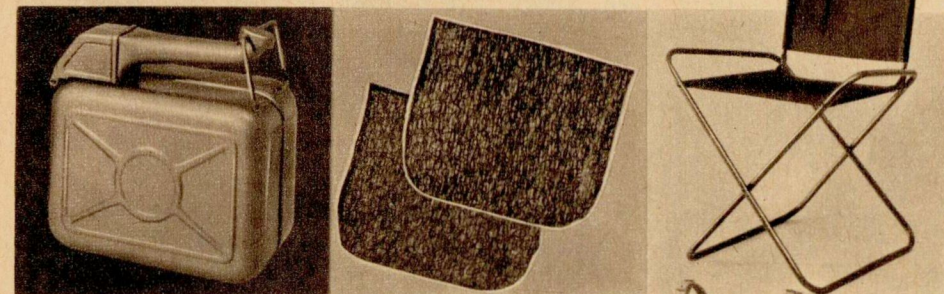

820/9. Autosæt med 4 stål-
stole. Stolene er forsynet
med smukt stribet betræk.
Pr. sæt..... **69,00**

820/2. Det samme sæt, men
med træstole **52,00**

820/1. Det ekstra stærke sæt
(med træstole) **72,50**

820/4. Autostole „Golf“.
Sammenklappelige, sølv-
farvede stålrørstole. Rørene
er forstærkede i alle sam-
linger. Ekstra bøjlebeslag i
krydsene. Med kulørt, svært
ravndugssæde og ryg. Far-
verne: mørkeblå og røde.
Pr. stol **28,75**

1051/1. Reserve-benzindunken „Allboy“ med hank, tud og ind-
bygget filtertragt. Rummer 10½ l. Tuden udløses ved at trykke
den lidt ned, hvorefter holderen nemt kan fjernes..... **38,50**
1030/2. Skumgummipuder, 34×29 cm. Røde, blå, grønne og gule
calico-betræk **5,95**
620/5. Bagagetasker til cykler. Af svært, brun plastic eller ravn-
dug. Pr. sæt..... **20,65**
1102/2. Taske til knallert. Af svært ravndug.
Til venstre eller højre side. Pr. stk..... **13,25**
1102/1. Tasker til M/C. Pr. sæt..... **28,50**
380/4. Helpilskurv med overfald, hank og
kroge. Ekstra stor kurv, 36×23 cm..... **17,50**
380/5. Helpilskurv med overfald, lang hank
og kroge. 33×20 cm **15,25**
913/1. Gummihammer til teltplokke..... **8,85**
489/5. Gummi bagageremme, korte..... **0,80**
489/6. Gummi bagageremme, lange..... **1,45**

- og så får De

endda dividende i

BRUGSEN

Camping udstyr

- god tur til ferieland

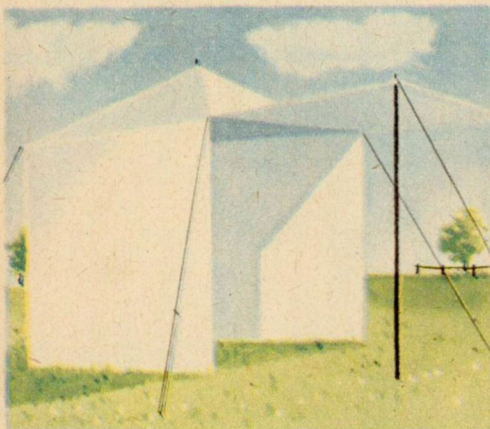

I år skal vi let af sted til
ferielandet på den nye, elegante
LION autocykle. **1095,-**

(Se det store hovedkatalog i BRUGSEN)

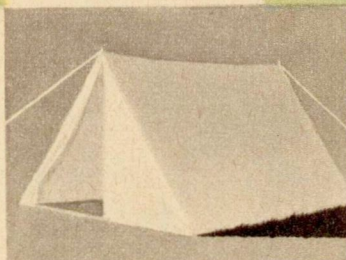
Vi sover i det fri...

Teltlivets glæder er sol, luft og fri natur
— nyd det hele i et af Brugsens dejlige telte,
der fås i mange størrelser.

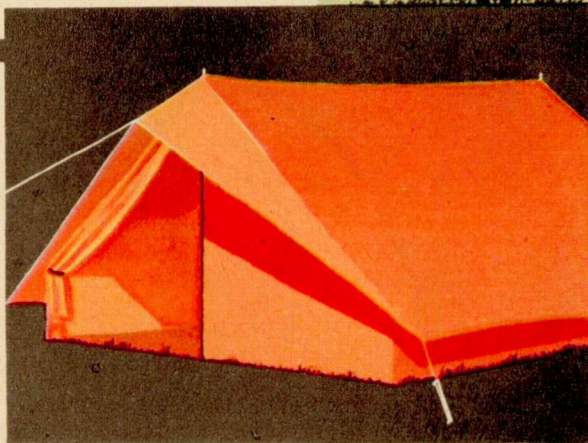
Hvidt autotelt,
220×200×200,
dess. 40512, med
tilbehør 227,80

Hvidt 2 mands, 100×120×190, dess. 40506,
med tilbehør 65,80
Orange 4-6 mands, 200×200×300, dess.
40510, med tilbehør i stålrør 410,80
Oversejl m. ca. 1 m veranda m. tilbehør 280,85
Orange 4-6 mands, 180×190×280, dess.
40515, med tilbehør i stålrør 269,00
Orange 4 mands, 185×180×200, dess. 40501,
med tilbehør i stålrør 229,60
Oversejl med 1 m veranda, med tilbehør 165,25
Stort familietelt, 200×240×280, dess. 40517,
orange, 4 hjørnestænger, 2 teltstænger + 3
overligger i stål 514,00

Armygrønt teltunderlag, 200×180, dess. 40527,
imprægneret bomuldsdug 48,75
Samme underlag, 200×140, dess. 40528 36,75
Andre størrelser efter ønske. Pris pr. m², isat
ringe 12,95
Hvidt 3 mands, 150×140×200, dess. 40508,
med tilbehør i stålrør 136,00
Oversejl m. ca. 1 m veranda m. tilbehør 118,80
Orange 3 mands, 120×140×200, dess. 40514,
med tilbehør i stålrør 133,00
Oversejl m. ca. 1 m veranda m. tilbehør 114,80

Teltdugene er imprægneret mod jordslag og
skimmelsvamp. Læderforstærkning ved alle
indslagte messingringe. Underfald mod træk
i alle telte. Alle telte leveres i pose.

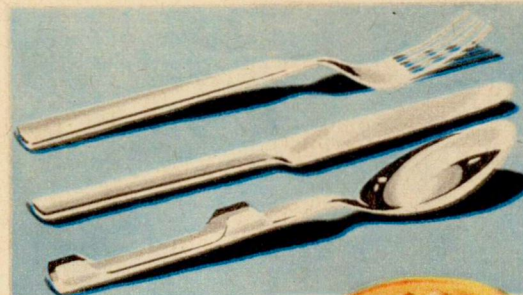
MANUFAKTUR I BRUGSEN

„MEPAL“

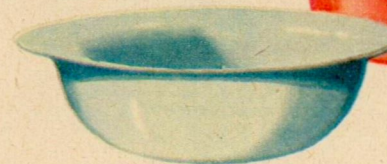
Moderne spejdersæt, blå, grønt eller
gult med kop, dyb og flad tallerken,
sætvis i plasticpose. Dess. 65 8,25

Rustfrit spejderbestik,

ske, kniv og gaffel. Dess. 998 R... 5,40

ISENKRUM

6 liters plastic-spand

i forskellige farver. Dess. 170/6 4,95

Plastic-vandfad,

i forskellige farver. 32 cm/diam. Dess. 101/32... 5,90

Sammenklappeligt spritapparat

af lakeret metal med messingbrænder og -beholder.
Dess. 1 27,85

